ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Τεύχος 161, Μάϊος 2009

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Οι νέες θεωρητικές απόψεις που επηρεάζουν τον αναπτυξιακό σχεδιασμό, αναφέρονται στον κυρίαρχο ρόλο του ανθρώπινου παράγοντα στην αναπτυξιακή διαδικασία, στην ενίσχυση του ρόλου του ενδογενούς δυναμικού, στην αναβάθμιση των ποιοτικών παραγόντων, στην χωροθέτηση των δραστηριοτήτων, στην προστασία του περιβάλλοντος και στον αειφόρο χαρακτήρα της ανάπτυξης. Ταυτόχρονα γίνεται αντιληπτό ότι οι αναπτυξιακές παρεμβάσεις πρέπει να προσανατολίζονται όχι μόνο προς την πλευρά της αντιμετώπισης των αναπτυξιακών μειονεκτημάτων των υποβαθμισμένων περιοχών, αλλά κυρίως προς την πλευρά της ανάδειξης και της αξιοποίησης των αναπτυξιακών δυνατοτήτων σε όλες τις περιφέρειες τις περιοχές και τους νομούς της χώρας.

Για την χάραξη της κατάλληλης αναπτυξιακής στρατηγικής απαιτείται η συστηματική καταγραφή της αναπτυξιακής φυσιογνωμίας των περιφερειών / νομών των προβλημάτων και των δυνατοτήτων τους. Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, σε αυτό το τεύχος παρουσιάζει, άρθρο σχετικά με την Περιφερειακή ανάπτυξη στο Ν. Πρέβεζας. Τέλος, παρουσιάζονται οι δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Γιάννης Παναγόπουλος
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Σάββας Ρομπόλης, Γιάννης Κουζής, Πέτρος Λινάρδος - Ρυλμόν, Βασίλης Παπαδόγαμβρος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Σάββας Ρομπόλης
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γ. Κολλιάς, Δ. Κατσορίδας
ΓΡΑΦΕΙΑ: Ιουλιανού 24 Αθήνα, Τηλ: 210 8202247, Fax: 210 8202202
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: www.inegsee.gr • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:** vpetrak@inegsee.gr
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 210 5156820, Fax: 210 5156811

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ & ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

1. Εισαγωγή

Οι νέες θεωρητικές απόψεις που επηρεάζουν τον αναπτυξιακό σχεδιασμό, αναφέρονται στον κυρίαρχο ρόλο του ανθρώπινου παράγοντα στην αναπτυξιακή διαδικασία, στην ενίσχυση του ρόλου του ενδογενούς δυναμικού, στην αναβάθμιση των ποιοτικών παραγόντων, στην χωροθέτηση των δραστηριοτήτων, στην προστασία του περιβάλλοντος και στον αειφόρο χαρακτήρα της ανάπτυξης.

Ταυτόχρονα γίνεται αντιληπτό ότι οι αναπτυξιακές παρεμβάσεις πρέπει να προσανατολίζονται, όχι μόνο προς την πλευρά της αντιμετώπισης των αναπτυξιακών μειονεκτημάτων των υποβαθμισμένων περιοχών, αλλά κυρίως, προς την πλευρά της ανάδειξης και της αξιοποίησης των αναπτυξιακών δυνατοτήτων σε όλες τις περιφέρειες τις περιοχές και τους νομούς της χώρας.

Για την χάραξη της κατάλληλης αναπτυξιακής στρατηγικής απαιτείται η συστηματική καταγραφή της αναπτυξιακής φυσιογνωμίας των περιφερειών / νομών των προβλημάτων και των δυνατοτήτων τους.

2. Μεθοδολογία - Πηγές

Τα στοιχεία τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την εξέταση της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Ηπείρου και στο Νομό Πρεβέζης, προέρχονται από τους Εθνικούς Λογαριασμούς, την ΕΣΥΕ και τον ΟΑΕΔ, αφορούν δε:

α) το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), την Ακαθάριστη Παραγόμενη Αξία (Α.Π.Α) κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για τα έτη 2000 μέχρι 2006,

β) πίνακες της απογραφής του πληθυσμού του 2001,

γ) τις Έρευνες Εργατικού Δυναμικού, 2000, 2006 και 2008 Β΄ τριμήνου

δ) μηνιαία δημογραφικά στοιχεία εγγεγραμμένων ανέργων, ΟΑΕΔ, Παρατηρητήριο Απασχόλησης, Μάρτιος 2004 - Οκτώβριος 2008.

3. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΕΠ

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ το 2006 ανέρχεται στα 13.283€, για τον Ν. Πρεβέζης παρουσιάζοντας αυξητική τάση κατά την περίοδο 2000-2006.

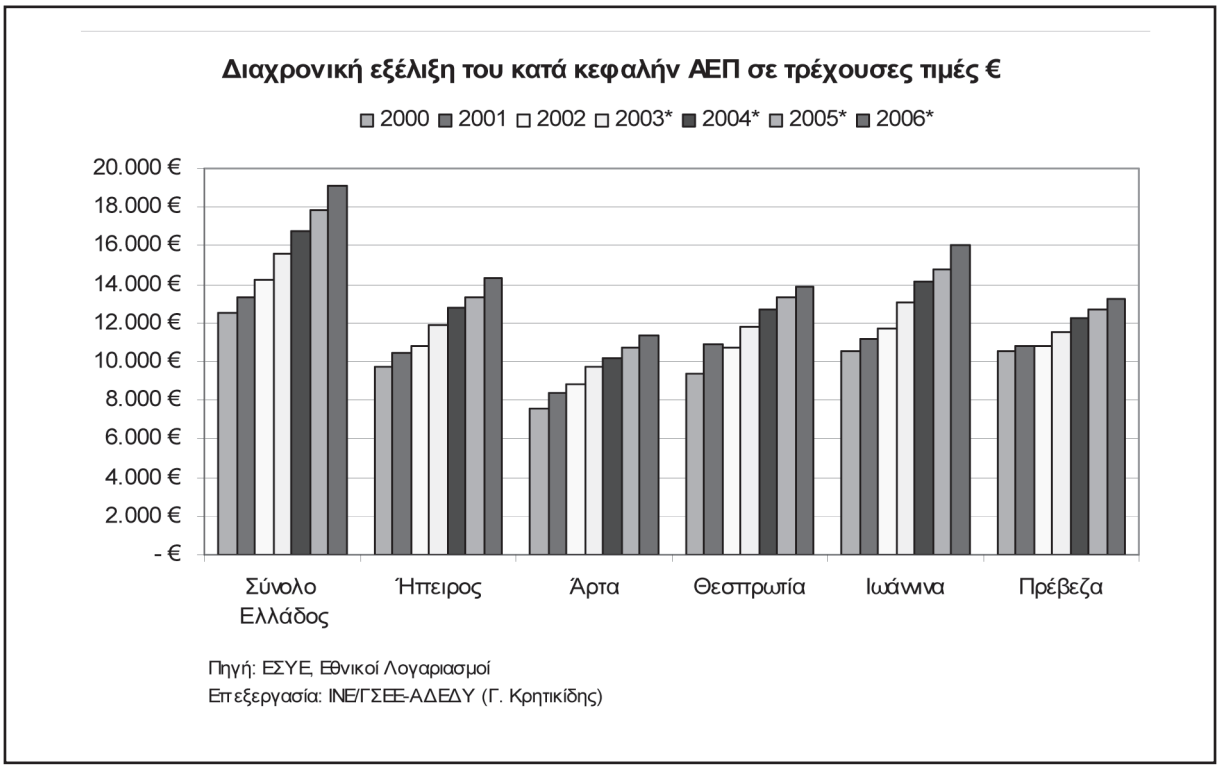

Η αριθμητική μεταβολή του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στον Ν. Πρεβέζης είναι η μικρότερη σε σχέση με τους άλλους νομούς, την Περιφέρεια και την χώρα. Επίσης είναι και η μικρότερη ποσοστιαία μεταβολή που έλαβε χώρα κατά την περίοδο 2000-2006, ενώ με εξαίρεση το Ν. Ιωαννίνων όλοι οι άλλοι νομοί και η Περιφέρεια έχουν μικρότερη ποσοστιαία μεταβολή από αυτόν του συνόλου της χώρας.

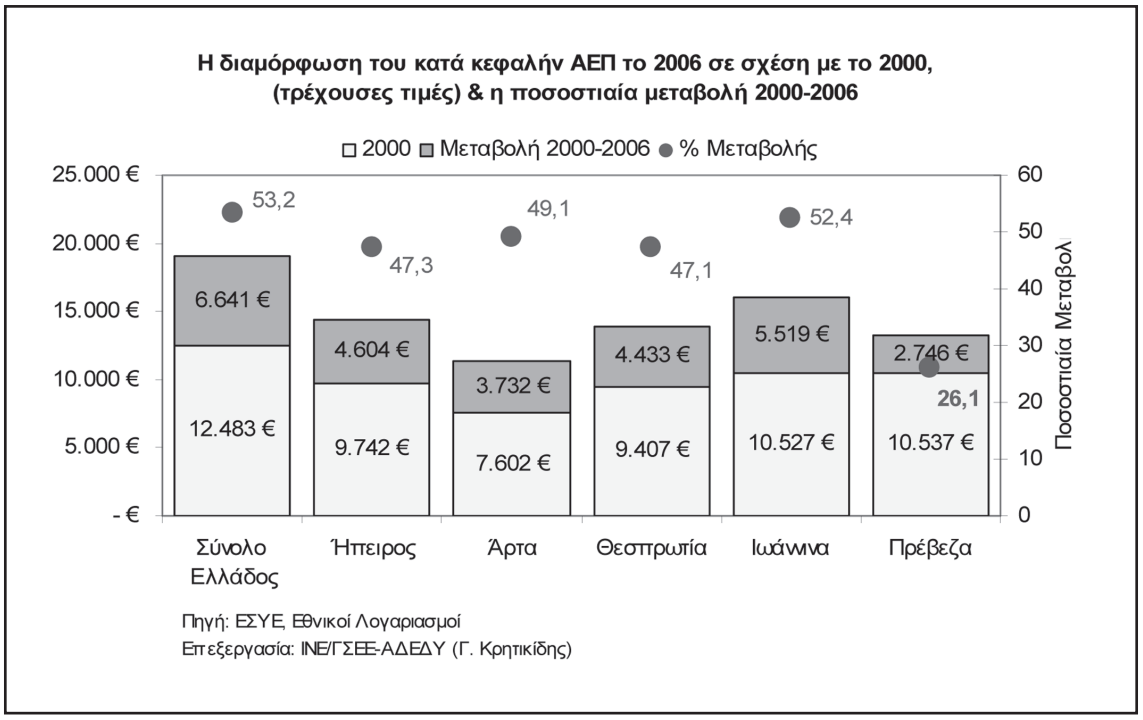

Τόσο η Περιφέρεια Ηπείρου όσο και οι νομοί που την απαρτίζουν, διαχρονικά υπολείπονται σημαντικά του μέσου κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας. Αυτή η υστέρηση έχει ως αποτέλεσμα το 2006 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας να αναλογεί στο 75% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας.

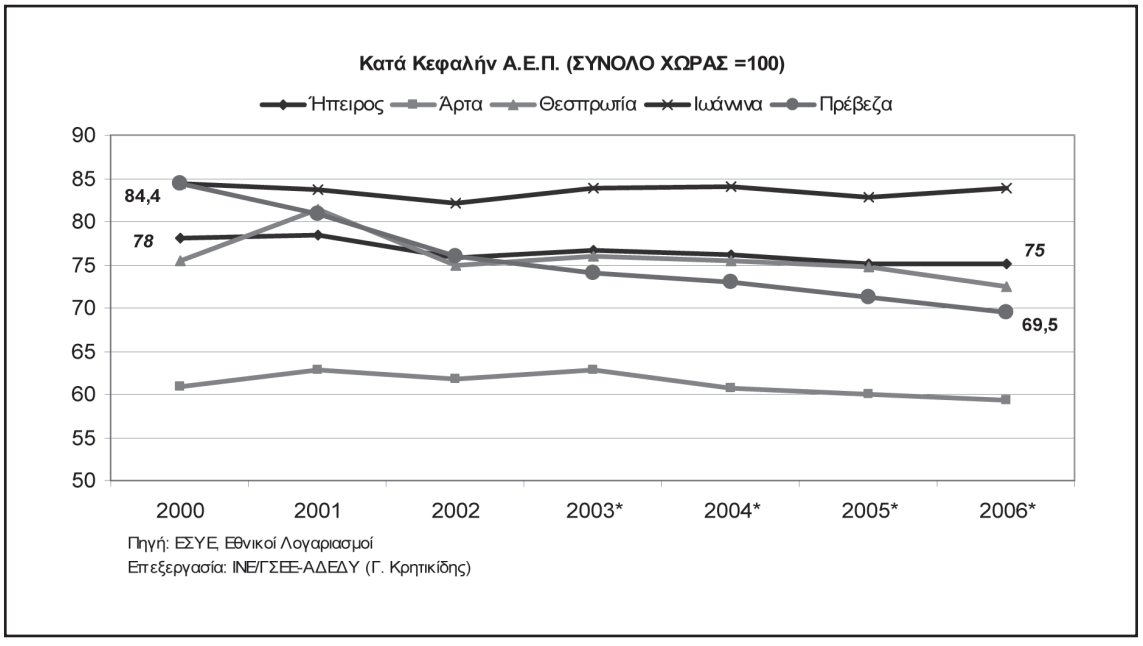

Η συνεχής μείωση της αναλογίας του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας και των νομών ως προς το αντίστοιχο της χώρας, είναι εμφανής κυρίως στον Ν. Πρεβέζης, καθώς η αναλογία του, την εξεταζόμενη περίοδο, μειώθηκε κατά 15 μονάδες, (από 84,4% το 2000 σε 69,4% το 2006).

Οι μικρότερες ποσοστιαίες μεταβολές του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, έναντι της χώρας, ερμηνεύουν σε γενικές γραμμές και τον λόγο που συνεχίζουν να υστερούν τόσο η Περιφέρεια όσο και οι νομοί από το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας. Κατά συνέπεια η συνεχής μείωση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στο Ν. Πρεβέζης οφείλεται στις μικρότερες ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές που συντελέστηκαν σε σχέση με τις μεταβολές στο σύνολο της χώρας.

Παρόμοια είναι και η αποτύπωση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ των νομών ως προς το αντίστοιχο της Περιφέρειας, με μόνο τον Ν. Ιωαννίνων να έχει μεγαλύτερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ από αυτό της Περιφέρειας.

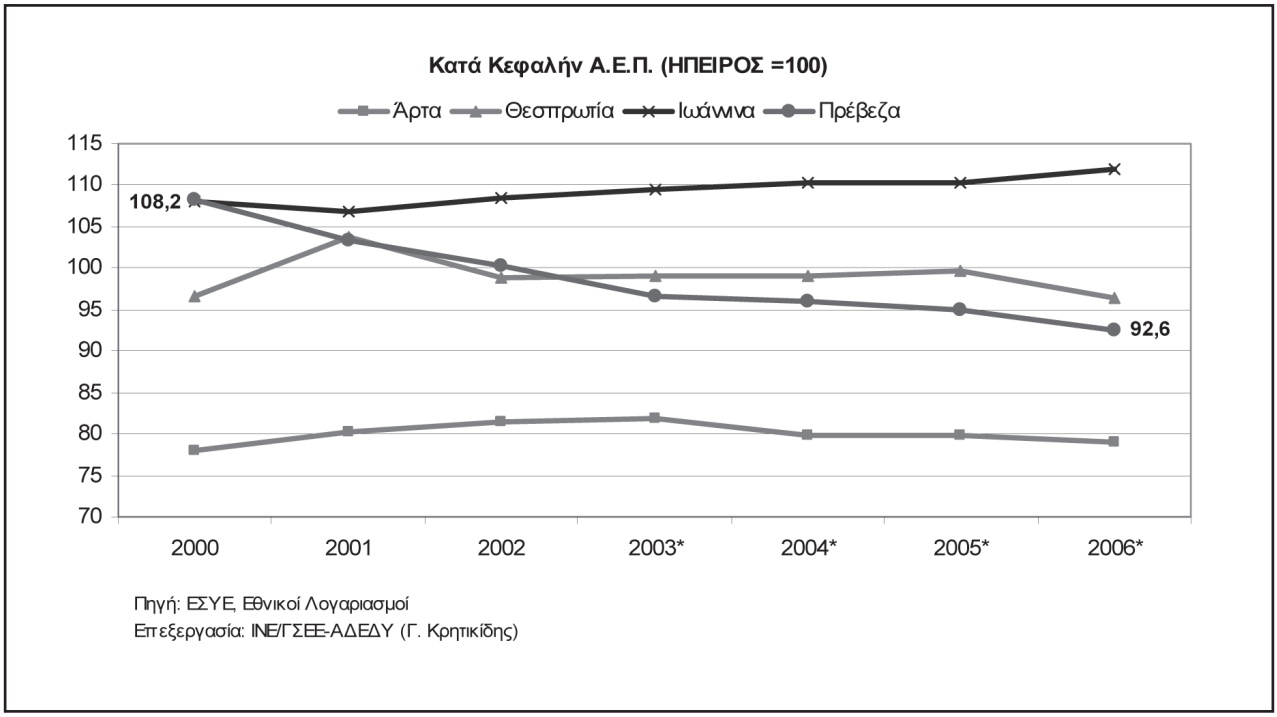

Στο Ν. Πρεβέζης το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ενώ το 2000 ήταν υψηλότερο έναντι αυτού της Περιφέρειας, η συνεχής πτώση έχει ως αποτέλεσμα το 2006 να υπολείπεται και να αναλογεί στο 92,6% του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας.

3.1 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΣΤΟ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΟ ΠΡΟΪΟΝ

Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, περίπου το ήμισυ της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) στον νομό παράγεται από τους ενοποιημένους κλάδους Εμπορίου, Ξενοδοχείων, Μεταφορών & Επικοινωνιών και τις άλλες Υπηρεσίες. Περί το 1/3 παράγεται από τους ενοποιημένους κλάδους Χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, Διαχείρισης και Επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, Γεωργίας και Κτηνοτροφίας κλπ.. Τέλος, το υπόλοιπο 1/5 παράγεται από τους κλάδους της Βιομηχανίας - Ενέργειας και των Κατασκευών.

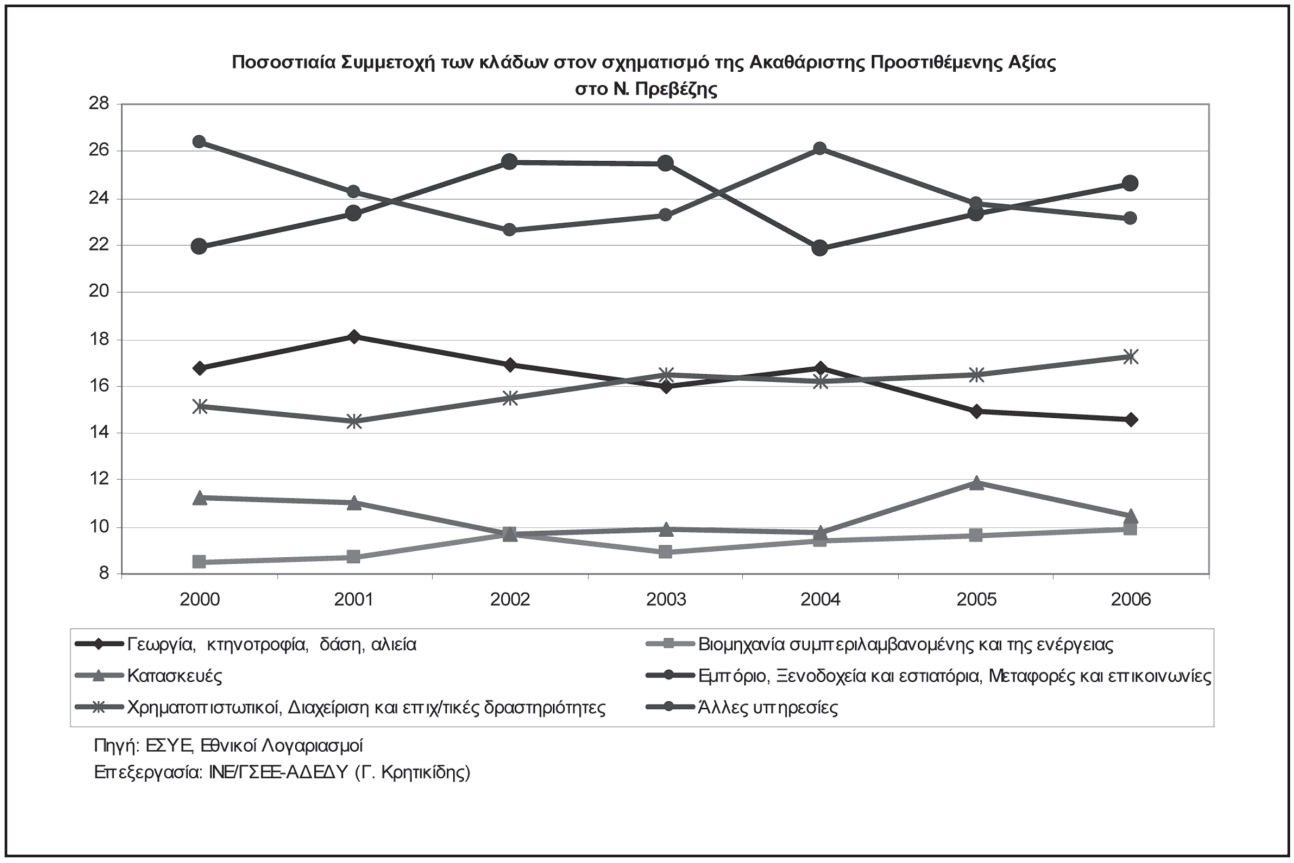

Η παραγόμενη Α.Π.Α. του Ν. Πρεβέζης το 2006 συνεισφέρει (αντιστοιχεί) στο 15,4% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας που παράγεται στην Περιφέρεια. Διαχρονικά, η συνεισφορά του νομού στην περιφέρεια, μειώθηκε περισσότερο από ότι στους Νομούς Άρτας και Θεσπρωτίας, (3,3 ποσοστιαίες μονάδες έναντι 0,8 και 0,6), ενώ αντίθετα αυξήθηκε κατά 4,8 ποσοστιαίες μονάδες η συνεισφορά του Ν. Ιωαννίνων.

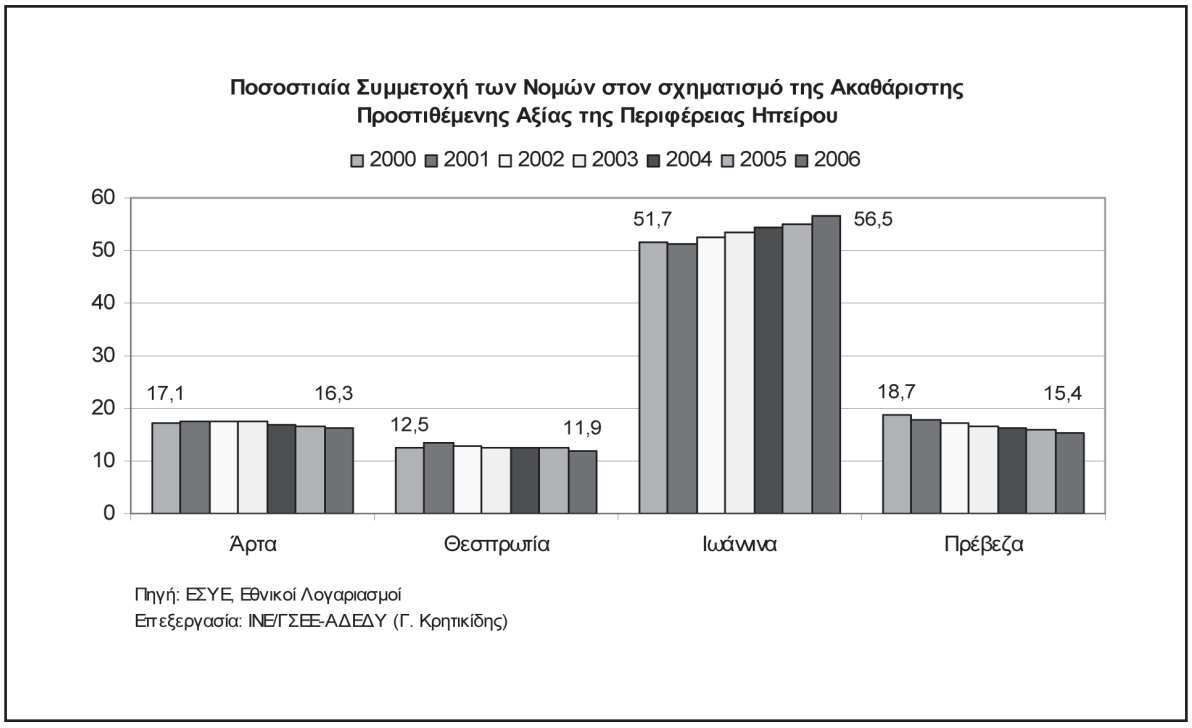

Η σημαντική μείωση της συνεισφοράς του Ν. Πρεβέζης στην διαμόρφωση της Α.Π.Α της Περιφέρειας οφείλεται στην κατά πολύ μικρότερη μεταβολή που συντελέστηκε στη Α.Π.Α. που παρήγαγε ο νομός την εξεταζόμενη περίοδο, με αποτέλεσμα και την μικρότερη συμμετοχή του στην αύξηση της Α.Π.Α. της Περιφέρειας.

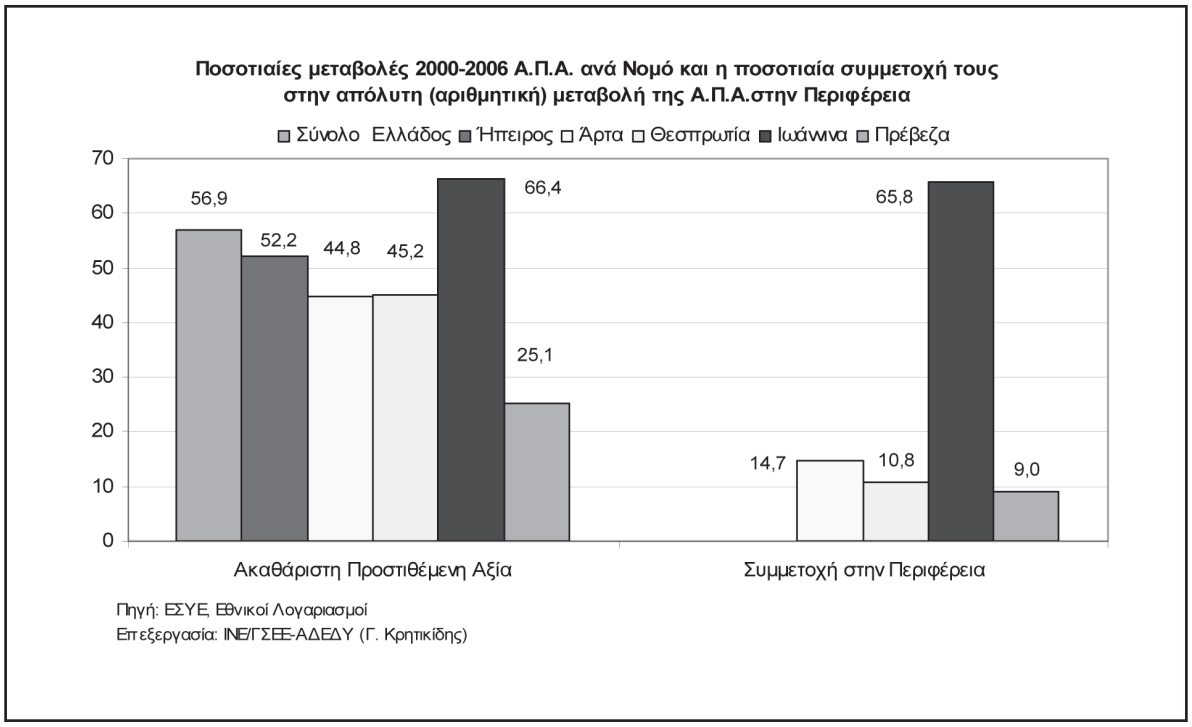

Στην κατά κλάδο η διαχρονική εξέταση της συμμετοχής του νομού στην παραγόμενη Α.Π.Α. της Περιφέρειας (αντίστοιχα κατά κλάδο), μόνο στον ενοποιημένο κλάδο της Χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, Διαχείρισης και Επιχειρηματικών δραστηριοτήτων παραμένει. Στον κλάδο της Γεωργίας, Κτηνοτροφίας κλπ. μεταβάλεται εν μέρει (όπου η συμμετοχή του διατηρείται σε υψηλά επίπεδα, περί το 1/4 της Α.Π.Α. που παράγεται στη Περιφέρεια).

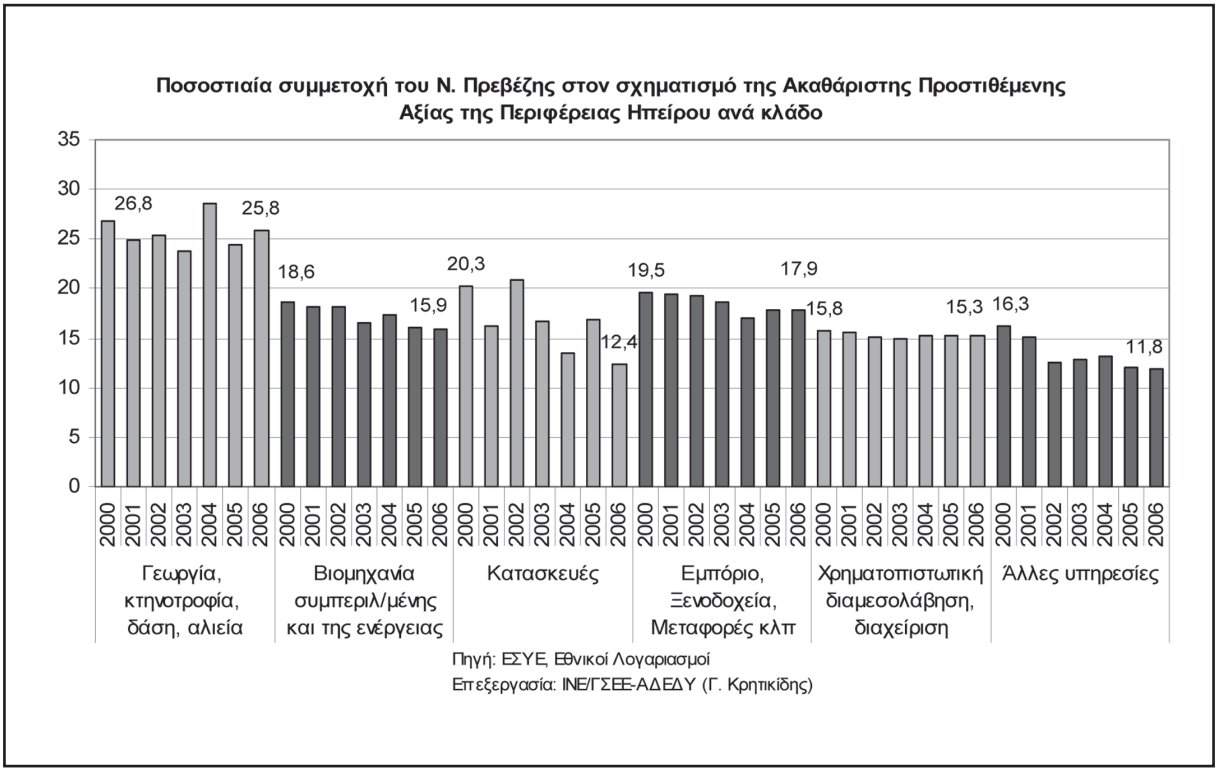

Την εντονότερη μεταβολή η οποία συντελέστηκε στην κατά κλάδο Α.Π.Α. στο νομό έχει ο ενοποιημένος κλάδος του Εμπορίου, Ξενοδοχεί-ων, Μεταφορών & Επικοινωνιών και εν συνεχεία της Χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, Διαχείρισης και Επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, σε αντίθεση με τους άλλους νομούς και την Περιφέρεια όπου την εντονότερη μεταβολή φέρει κυρίως ο κλάδος των Άλλων Υπηρεσιών και δευτερευόντως ο κλάδος του Εμπορίου κλπ.

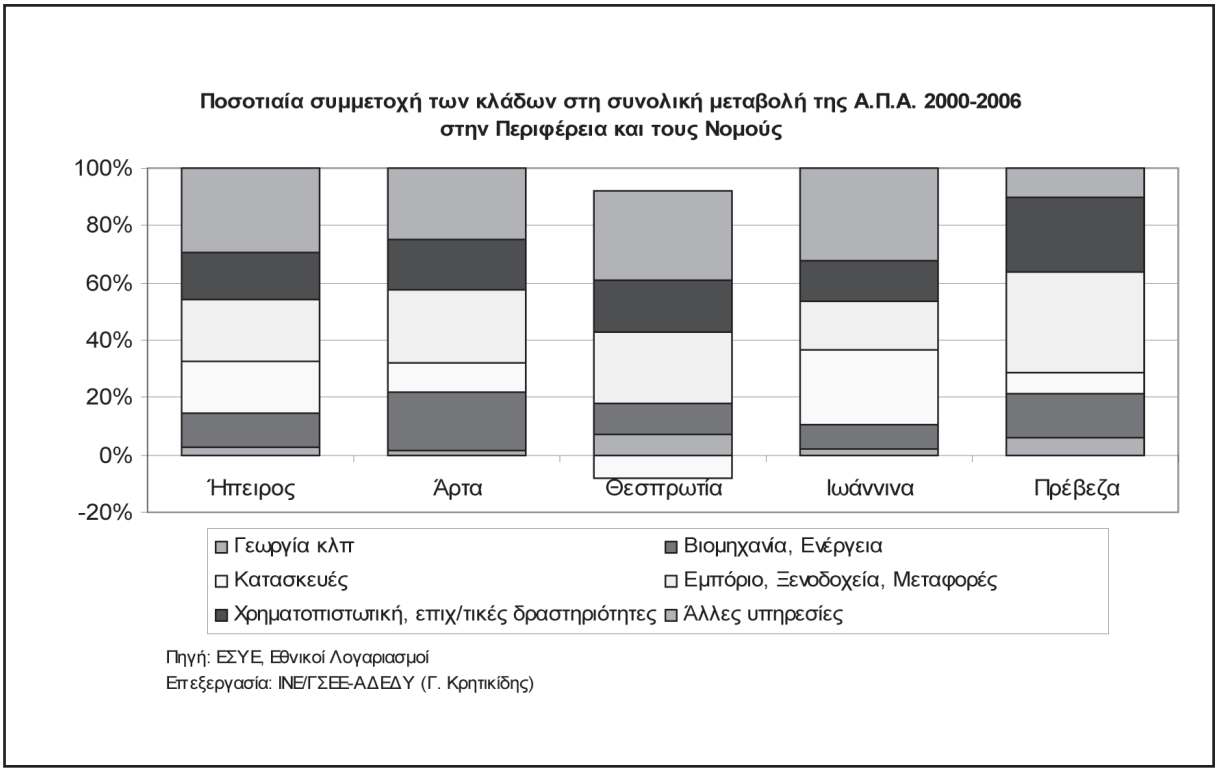

Όσον αφορά τις ποσοστιαίες μεταβολές κατά κλάδο της Α.Π.Α. που συντελέστηκαν στον Ν. Πρεβέζης, αυξήθηκε σημαντικά (από 40% - 46% περίπου) η παραγόμενη Α.Π.Α στους ενοποιημένους κλάδους της Βιομηχανίας & Ενέργειας, του Εμπορίου, Ξενοδοχείων & Μεταφορών και της Χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, Διαχείρισης και Επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Στους εν λόγω κλάδους η συνεισφορά των μεταβολών τους στις αντίστοιχες κλαδικές μεταβολές της Περιφέρειας υπερβαίνουν την μέση συνεισφορά της συνολικής Α.Π.Α.

Παρά τη μικρή ποσοστιαία μεταβολή της Α.Π.Α. στον κλάδο της Γεωργίας, Κτηνοτροφίας κλπ. η συμμετοχή του στην αντίστοιχη μεταβολή της Περιφέρειας παρουσιάζεται ως η υψηλότερη σε σχέση με τους υπόλοιπους κλάδους του νομού.

Ποσοτιαίες μεταβολές 2000-2006 της Α.Π.Α. στους κλάδους στο Ν. Πρεβέζης και η συμμετοχή τους στις απόλυτες (αριθμητικές) μεταβολές αυτών στην Περιφέρεια

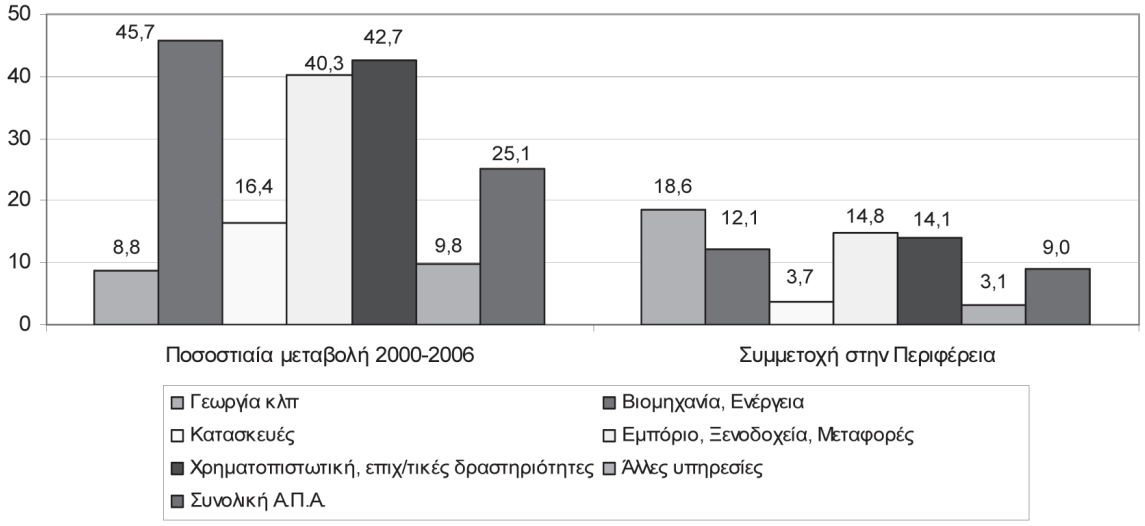

Πηγή: ΕΣΥΕ, Εθνικοί Λογαριασμοί
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

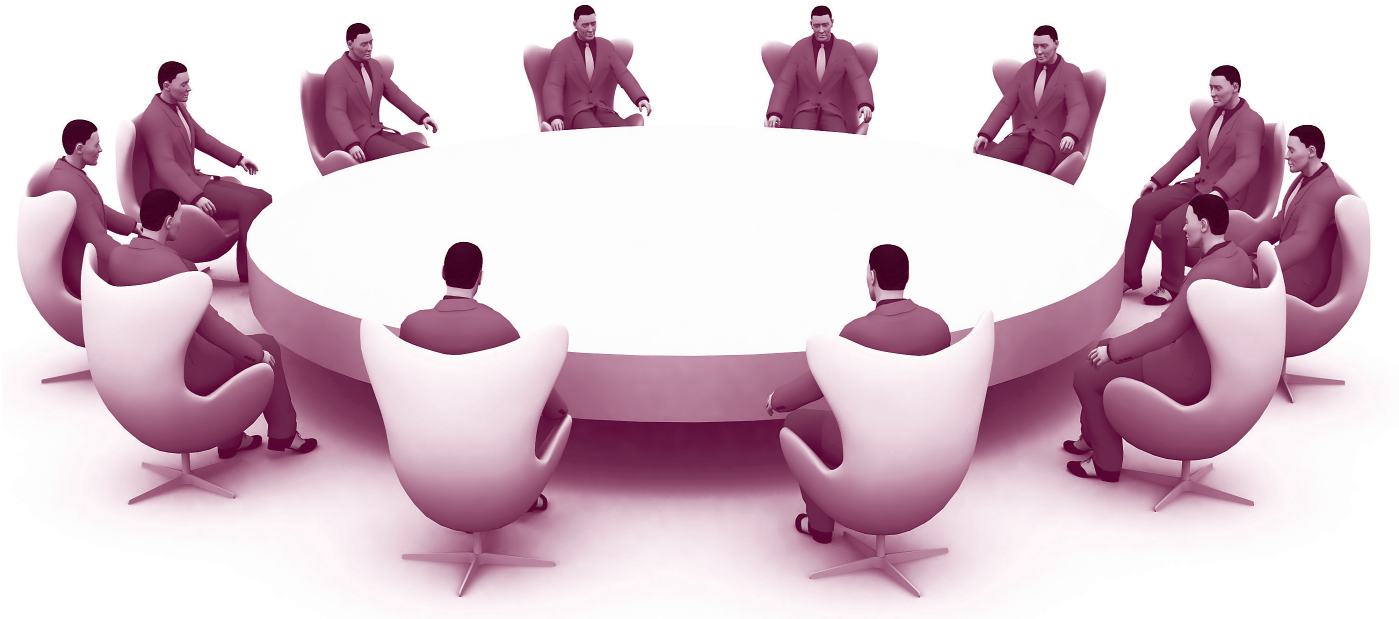

4. ΑΝΕΡΓΙΑ - ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Στην Απογραφή του Πληθυσμού το 2001, ο Ν. Πρεβέζης παρουσίαζε το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας έναντι των υπολοίπων νομών της Περιφέρειας. Σήμερα, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΕΣΥΕ από την ΕΕΔ, ο νομός έχει επίσης το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας ενώ είναι και ο μόνος νομός του οποίου το ποσοστό αυξάνοταν από το 2004 μέχρι και το 2007.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ στην Περιφέρεια Ηπείρου & τους Νομούς 2001, 2004-2008

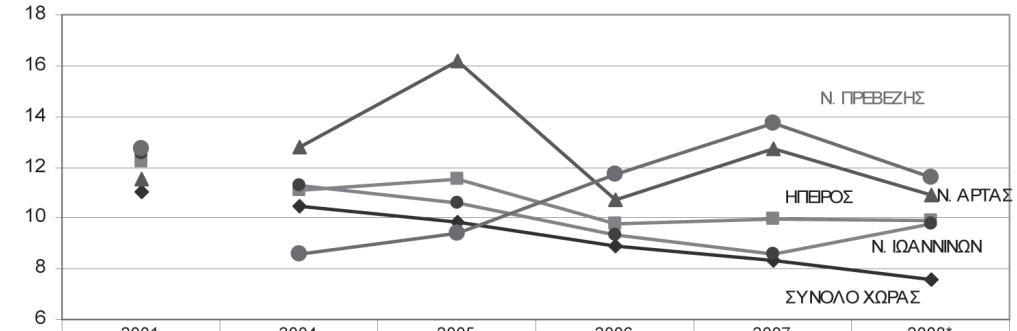

	2001	2004	2005	2006	2007	2008*
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	11,0	10,5	9,9	8,9	8,3	7,6
ΗΠΕΙΡΟΣ	12,2	11,1	11,5	9,8	10,0	9,9
Ν. ΑΡΤΑΣ	11,5	12,8	16,2	10,7	12,7	10,9
Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	12,5	11,3	10,6	9,3	8,6	9,8
Ν. ΠΡΕΒΕΖΗΣ	12,7	8,6	9,4	11,7	13,7	11,6

Πηγή: ΕΣΥΕ: 2001 Απογραφή Πληθυσμού, 2004-2008 ΕΕΔ
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Σύμφωνα με τα μηνιαία στοιχεία του ΟΑΕΔ, ο αριθμός των ανέργων, τον Οκτώβριο του 2008, στον νομό ανερχόταν περί τους 2.750 άνδρες και γυναίκες.

Διαχρονικά ο αριθμός των ανέργων μειώνεται κατά το 2ο και 3ο τρίμηνο του έτους, ενώ αυξάνεται το τελευταίο τρίμηνο. Όπως παρατηρούμε και από το διάγραμμα κατά τον τελευταίο μήνα του έτους, διαχρονικά, οι άνεργοι πλησιάζουν τους 3.300 άνδρες και γυναίκες.

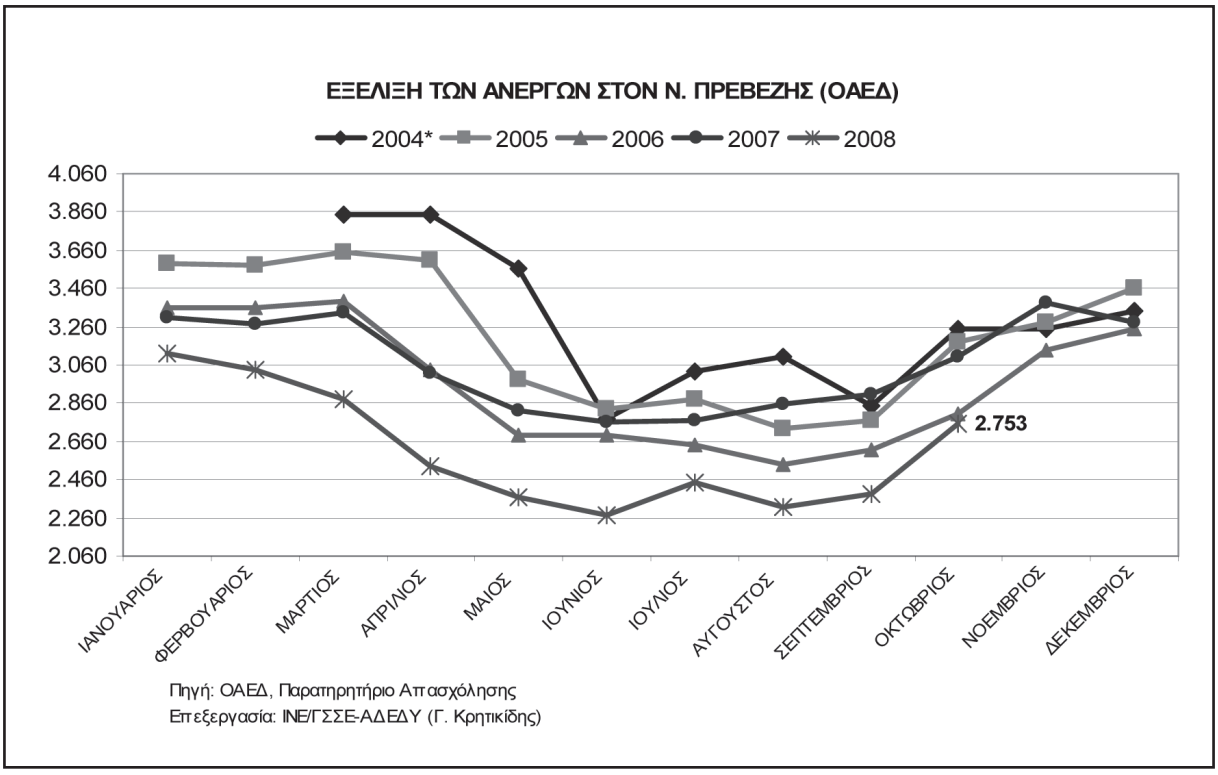

Γενικά, οι άνεργοι στον Ν. Πρεβέζης, κατά τον τελευταίο μήνα κάθε έτους αντιστοιχούν στο 95% των ανέργων της αρχής (Ιανουάριο) κάθε έτους. Τον Οκτώβριο του 2008 οι άνεργοι στον νομό πλησιάζουν το 90% των ανέργων του Ιανουαρίου. Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, μπορούμε να υποθέσουμε ότι στο τέλος του 2008 θα διατηρηθεί ο αριθμός των ανέργων στα επίπεδα του Ιανουαρίου.

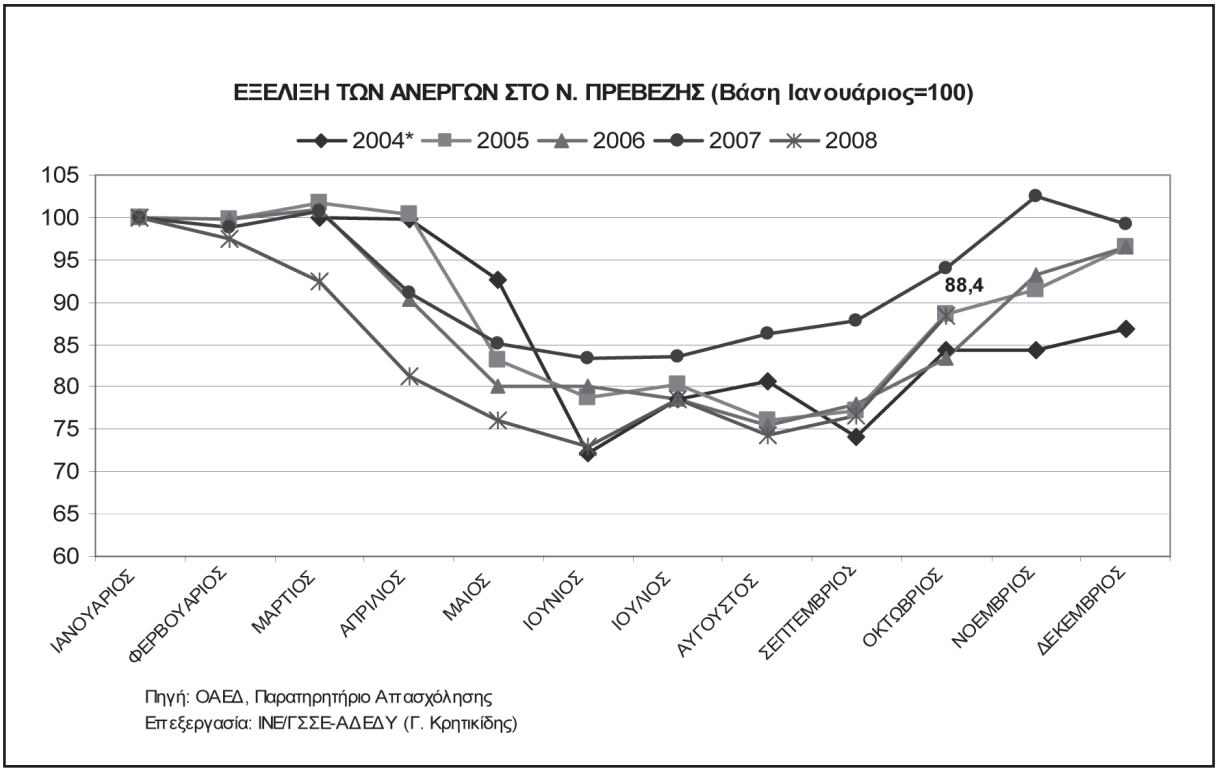

Από τον συνδυασμό των στοιχείων της ΕΣΥΕ και του ΟΑΕΔ για τον νομό, όπου έχουμε από τη μια μεριά την αύξηση του ποσοστού ανεργίας και από την άλλη την μείωση του αριθμού των ανέργων, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι:

Η συνύπαρξη των δύο αυτών μεγεθών οφείλεται σε μία μεγαλύτερη μείωση έναντι αυτής των ανέργων του εργατικού δυναμικού, δηλαδή στην μεγαλύτερη μείωση της απασχόλησης στο νομό.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2001, το ποσοστό ανεργίας στο νομό ανέρχοταν στο 12,7% του εργατικού δυναμικού, οι απασχολούμενοι αναλογούσαν το 54% περίπου του παραγωγικού πληθυσμού (15-64 ετών), ενώ το ήμισυ εξ αυτών ήταν μισθωτοί.

Ο νομός παρουσιάζει υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, στους αυτοαπασχολούμενους και στα συμβοηθούντα μέλη και αντίθετα μικρότερα ποσοστά μισθωτής εργασίας, έναντι των αντίστοιχων ποσοστών της χώρας.

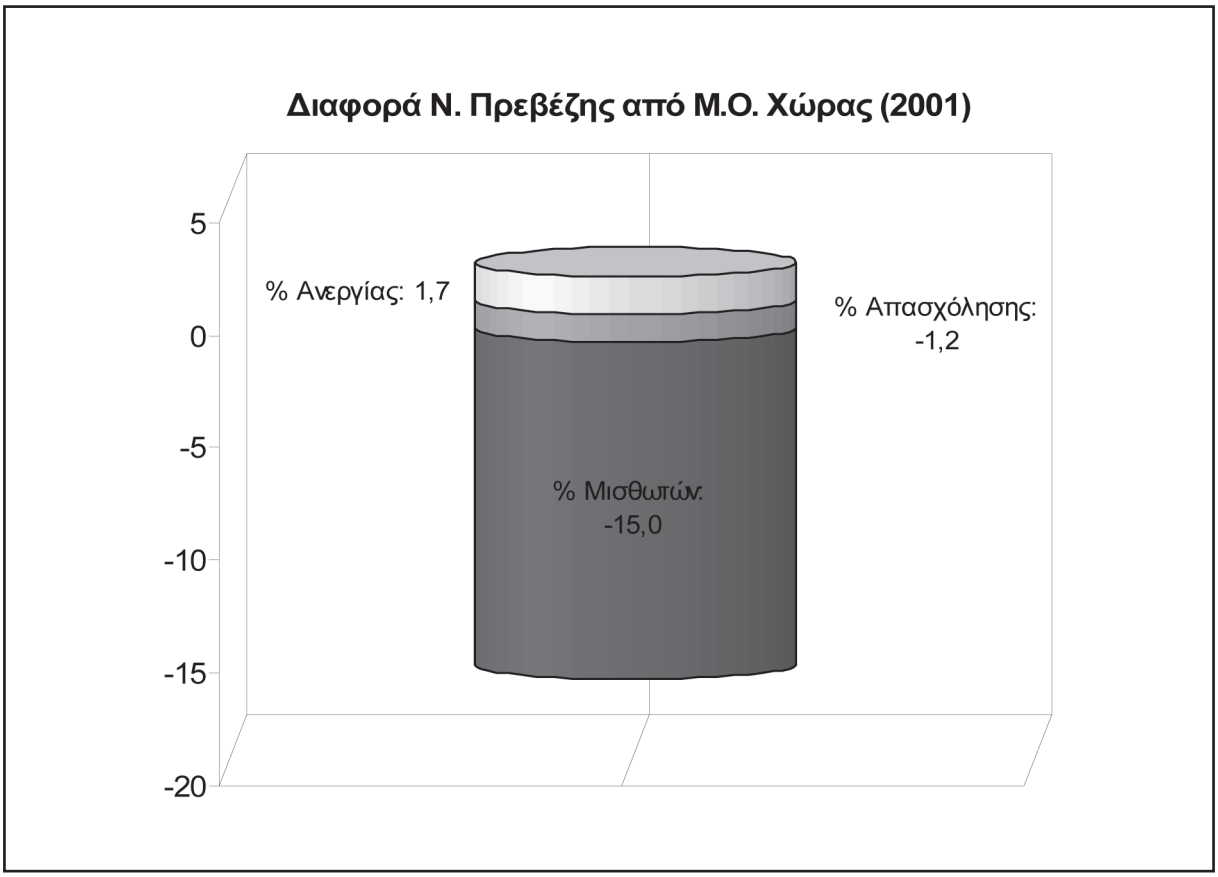

Η απασχόληση το 2001 συγκεντρώνεται, κυρίως στους κλάδους της Γεωργίας, Κτηνοτροφίας, των Κατασκευών, του Εμπορίου, των Ξενοδοχείων - Εστιατορίων και των Μεταφορών - Αποθήκευσης κλπ.

- Στον κλάδο της Γεωργίας - Κτηνοτροφίας η απασχόληση συγκεντρώνεται σε αυτοαπασχολούμενους και στα συμβοηθούντα - κυρίως γυναίκες - μέλη.
- Στον κλάδο των Μεταφορών - Αποθήκευση κλπ και των Κατασκευών η απασχόληση συγκεντρώνεται σε αυτοαπασχολούμενους και μισθωτούς.
- Στο Εμπόριο και τα Ξενοδοχεία - Εστιατόρια η απασχόληση συγκεντρώνεται σε εργοδότες και μισθωτούς.

Όσον αφορά την Περιφέρεια Ηπείρου, το ποσοστό ανεργίας αν και μειώνεται, σε σχέση με το 2004, η διαφορά του από το μέσο ποσοστό ανεργίας της χώρας κατά το 2008 είναι μεγαλύτερο κατά 2,3 ποσοστιαίες μονάδες.

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, ΕΕΔ: 2004-2008
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Κατά το 2008 το 45% και το 40% των ανέργων της Περιφέρειας Ηπείρου (13.790 άνδρες και γυναίκες), βρισκόταν σε αγροτικές ή σε αστικές περιοχές. Το υπόλοιπο 16% συγκεντρώνεται στις ημιαστικές περιοχές της περιφέρειας.

Ως επί το πλείστον οι άνεργοι είναι γυναίκες (72% των ανέργων), οι οποίες βρίσκονται κυρίως στις αστικές περιοχές και δευτερευόντως στις αγροτικές περιοχές της Περιφέρειας. Αντίθετα, πάνω από το ήμισυ των ανέργων ανδρών βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές (55%).

Πάνω από το 40% των ανέργων είναι νέοι μέχρι 29 ετών, (οι νέοι άνδρες αναλογούν στο 54% των ανέργων ανδρών), οι 2 στους τρεις άνεργους νέους είναι γυναίκες, η αναλογία των ανέργων γυναικών άνω των 30 ετών διαμορφώνεται σε 3 άνεργες γυναίκες σε κάθε 4 ανέργους.

Όσον αφορά τους ανέργους άνω των 30 ετών έχουν μεγαλύτερη συμμετοχή στις αστικές περιοχές, μικρότερη συμμετοχή στις ημιαστικές περιοχές και παραπλήσια του μέσου των ανέργων στις αγροτικές περιοχές (σε άνδρες και γυναίκες). Όμως οι άνεργες γυναίκες αναλογούν στο 77% των εν λόγω ανέργων, και στο 80% των ανέργων άνω των 30 ετών στις αστικές περιοχές.

Κατά το 2008 περί το ήμισυ των απασχολούμενων της Περιφέρειας Ηπείρου (136.600 άνδρες και γυναίκες), βρίσκοταν σε αγροτικές περιοχές, λιγότερο από το 40% στις αστικές περιοχές και το υπόλοιπο στις ημιαστικές περιοχές της Περιφέρειας. (47,4%, 38,4% και 14,2%). Η κατανομή ανά αστικότητα παραμένει παρόμοια σε άνδρες και γυναίκες. Περί το 38,5% των απασχολούμενων είναι γυναίκες σε όλες σχεδόν τις περιοχές της Περιφέρειας.

Η απασχόληση των νέων μέχρι 29 ετών αναλογεί περίπου στο 16% της συνολικής απασχόλησης, ενώ η αναλογία των νέων γυναικών μειώνεται στο 33% της απασχόλησης των νέων και στο 41% για τις αστικές περιοχές της περιφέρειας.

Στους νέους μέχρι 29 ετών, οι αστικές και οι αγροτικές περιοχές της Περιφέρειας απορροφούν εξ ίσου το 6% της απασχόλησης αυτών ενώ το υπόλοιπο 14% βρίσκεται στις ημιαστικές περιοχές. Αντίθετα από την συνολική απασχόληση, οι νέοι άνδρες συμμετέχουν με μεγαλύτερη αναλογία, έναντι των αντίστοιχων των νέων, στις αγροτικές και τις ημιαστικές περιοχές της Περιφέρειας, ενώ πάνω από το ήμισυ της απασχόλησης των νέων γυναικών είναι στις αστικές περιοχές (52%) και το 37% στις αγροτικές περιοχές της Περιφέρειας.

Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από την μεγάλη συμμετοχή της κατηγορίας των αυτοαπασχολούμενων και την μικρότερη συμμετοχή της μισθωτής απασχόλησης, (26,8% αυτοαπασχολούμενοι, 57,5% μισθωτοί, 9,0% εργοδότες και 6,7% συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη[1]). Η απασχόληση στον ευρύτερο δημόσιο τομέα στην Περιφέρεια αναλογεί στο 1/4 περίπου της συνολικής απασχόλησης και στο 42% των μισθωτών.

Οι 2 στους 3 αυτοαπασχολούμενους και οι 3 στους 4 βοηθούς είναι στις αγροτικές περιοχές, ενώ το ήμισυ περίπου των μισθωτών (48%) είναι στις αστικές περιοχές της Περιφέρειας.

Πάνω από το 45% των αυτοαπασχολούμενων καθώς και των συμβοηθούντων μελών απασχολούνται στον κλάδο της Γεωργίας - Κτηνοτροφίας κλπ.

Περί το 30% των απασχολούμενων έχει είτε χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο (Δημοτικό και κάτω) είτε έχουν τελειώσει το Λύκειο. Υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο έχει πάνω από το 1/4 των απασχολούμενων και πάνω από το 10% έχει απολυτήριο 3τάξιου Γυμνασίου.

Το 70% των απασχολούμενων με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα, και το 56% όσων έχουν τελειώσει 3τάξιο Γυμνάσιο είναι στις αγροτικές περιοχές της Περιφέρειας, ενώ αντίθετα, το 60% όσων έχουν υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο είναι στις αστικές περιοχές.

Στους νέους μέχρι 29 ετών το ήμισυ αυτών έχει απολυτήριο Λυκείου Παραπλήσια με την μέση αναλογία είναι και η

1. Στο σύνολο της χώρας το 2008, το 65% των απασχολούμενων είναι μισθωτοί, περί το 1/5 είναι αυτοαπασχολούμενοι (21%), το 8,3% είναι εργοδότες και το υπόλοιπο 6% εργάζονται ως συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη. Η απασχόληση στον ευρύτερο δημόσιο τομέα αναλογεί στο 22,3% του συνόλου των απασχολούμενων και στο 34,4% του συνόλου των μισθωτών.

αναλογία όσων έχουν υψηλά εκπαιδευτικά προσόντα (28% έναντι 27%). Ένα 14% έχει τελειώσει 3τάξιο Γυμνάσιο και μόλις το 8% έχει απολυτήριο Δημοτικού.

Η απασχόληση στην Περιφέρεια Ηπείρου συγκεντρώνεται σε 9 διψήφιους κλάδους οι οποίοι συγκεντρώνουν το 78% των απασχολούμενων.

Περίπου 1 στους 5 απασχολούμενους εργάζεται στον κλάδο (01) της Γεωργίας - Κτηνοτροφίας ενώ 1 στους 10 απασχολούμενους αναλογεί στους κλάδους (45 & 52) Κατασκευών και Λιανικού Εμπορίου. Μικρότερη αναλογία που κυμαίνεται από 6,7% - 8,7% των απασχολούμενων έχουν οι κλάδοι (85, 55, 80 & 75) Υγεία και κοινωνική μέριμνα, Ξενοδοχεία και εστιατόρια, Εκπαίδευση και Δημόσια διοίκηση κλπ.

Τέλος, απορροφούν από 3,5% περίπου των απασχολούμενων της Περιφέρειας οι κλάδοι (15 & 74) Βιομηχανία τροφίμων και ποτών & Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Σε σχέση με το 2000, η απασχόληση στην Περιφέρεια αυξήθηκε κατά 12.130 άνδρες και γυναίκες. Ειδικότερα, αυξήθηκαν οι κατηγορίες των μισθωτών κατά 18.830 άτομα και των εργοδοτών κατά 2.500 άτομα, ενώ αντίθετα μειώνονται οι κατηγορίες των αυτοαπασχολούμενων και των συμβοηθούντων μελών, κατά 4.360 και 4.840 άτομα αντίστοιχα. Ο κύριος όγκος των μεταβολών παρατηρείται στις αγροτικές περιοχές της Ηπείρου.

Επίσης σε σχέση με το 2000, μειώνονται οι απασχολούμενοι με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο κατά 13.550 άτομα ή κατά το 1/4 περίπου. Η αύξηση της απασχόλησης προέρχεται από την αύξηση όλων των υπολοίπων βαθμίδων εκπαίδευσης και κυρίως όσων έχουν απολυτήριο Λυκείου (12.500 άτομα και 42,5%) ή έχουν τριτοβάθμια εκπαίδευση (9.900 άτομα ή 36,3%) και κυρίως στις αγροτικές περιοχές στις οποίες αναλογεί πάνω από το ήμισυ των μεταβολών.

Από τους 53 διψήφιους κλάδους που συναντώνται το 2008 στην απασχόληση της Περιφέρειας, σε σχέση με το 2000 αυξήθηκε η απασχόληση στους 31 από αυτούς κατά 22.860 άτομα και μειώθηκε στους υπόλοιπους 23 κατά 10.730 άτομα.

Από τους διψήφιους κλάδους όπου μειώθηκε η απασχόληση στην Περιφέρεια, ξεχωρίζει ο κλάδος της Γεωργίας - Κτηνοτροφίας όπου η απασχόληση σε αυτόν μειώθηκε κατά 4.470 άτομα, δηλαδή ο εν λόγω κλάδος συμμετέχει κατά 42% στην μεταβολή (μείωση) της απασχόλησης που συντελέστηκε στους 23 κλάδους. Επιπρόσθετα, στον κλάδο Γεωργίας-Κτηνοτροφίας και στον μεταφορών αυξήθηκε η απασχόληση όσων έχουν τελειώσει 3τάξιο Γυμνάσιο ή Λύκειο.

Από τους 31 διψήφιους κλάδους όπου αυξήθηκε η απασχόληση στην περιφέρεια, πάνω από τα 3/4 της εν λόγω μεταβολής προέρχεται από την αύξηση σε 9 μόνο κλάδων οι οποίοι αυξήθηκαν κατά 14.460 άτομα, εκ των οποίων η αύξηση μόνο στον κλάδο των Κατασκευών (4.150 άτομα), συμμετέχει κατά το 1/4 στην μεταβολή των 9 αυτών κλάδων.

Οι υπόλοιποι 8 διψήφιοι κλάδοι που συμμετέχουν στην αύξηση της απασχόλησης είναι οι: **27** (Παραγωγή βασικών μετάλλων), **50** & **51** (Εμπόριο - Συντήρηση αυτο-

κινήτων κλπ και Χονδρικό Εμπόριο), **55** (Ξενοδοχεία & Εστιατόρια), **75**, **80** και **85** (Δημόσια διοίκηση κλπ, Εκπαίδευση και Υγεία & κοινωνική μέριμνα) και τέλος ο **92** (Ψυχαγωγικές κλπ δραστηριότητες).

Επιπρόσθετα 7 ακόμη διψήφιοι κλάδοι εμφανίζονται στην απασχόληση της περιφέρειας οι οποίοι δεν συμπεριλαμβανόντουσαν κατά το 2000.

Τα τελευταία 3 έτη από την στατιστική υπηρεσία τα στοιχεία για την απασχόληση είναι διαθέσιμα και σε 3ψήφια ανάλυση. Εξετάζοντας τις μεταβολές που συντελέστηκαν την περίοδο 2006-2008, διαπιστώνουμε ότι από τους 125 τριψήφιους κλάδους της περιφέρειας, 75 από αυτούς αυξήσανε την απασχόλησή τους κατά 26.980 άτομα, και στους υπόλοιπους η απασχόληση μειώθηκε κατά 22.620 άτομα.

Και στις δύο αυτές κατηγορίες των τριψήφιων πάνω από το ήμισυ των μεταβολών οφείλονται μόνο σε 9 τριψήφιους και σε 5 τριψήφιους κλάδους, των οποίων η απασχόληση αυξήθηκε κατά 13.800 άτομα και μειώθηκε κατά 11.190 άτομα αντίστοιχα, ενώ το μερίδιο των αγροτικών περιοχών στις μεταβολές αυτές ανέρχεται στο 60%, στους κλάδους όπου η απασχόληση αυξήθηκε και στο 65% στους κλάδους όπου η απασχόληση μειώθηκε.

3ΨΗΦΙΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΕΙΩΘΗΚΕ	ΑΤΟΜΑ
013 Δενδρώδεις καλλιέργειες, αμπέλια, φυτά και μπαχαρικά	-1.241
015 Μικτές γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες	-2.802
451 Προετοιμασία εργοταξίου	-4.221
554 Μπαρ	-1.686
801 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	-1.239
Σύνολο 5 τριψήφιων κλάδων	**-11.189**

3ΨΗΦΙΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΥΞΗΘΗΚΕ	ΑΤΟΜΑ
011 Αροτραίες καλλιέργειες	1.516
012 Καλλιέργεια λαχανικών, κηπευτικών, ανθέων και προϊόντων φυτωρίου	2.934
274 Παραγωγή βασικών πολύτιμων μετάλλων και άλλων μη σιδηρούχων	1.153
453 Τεχνικές εγκαταστάσεις κτιρίων	1.023
454 Αποπεράτωση κτιρίων	2.022
521 Λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα	1.417
553 Εστιατόρια	1.262
751 Κρατική διοίκηση, οικονομική και κοινωνική πολιτική	1.073
851 Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία	1.408
Σύνολο 9 τριψήφιων κλάδων	**13.808**

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, ΕΕΔ 2006 & 2008 Β΄ τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Κατά την περίοδο 2000-2006 η ποσοστιαία συμμετοχή τριών από τους έξη ενοποιημένους κλάδους στην διαμόρφωση της Α.Π.Α. της περιφέρειας, οι οποίοι προσφέρουν το 70% της συνολικής Α.Π.Α., παρά τις κατ έτους αυξομειώσεις δεν φαίνεται να διαφοροποιούνται το 2006 σε σχέση με το έτος αναφοράς (2000).

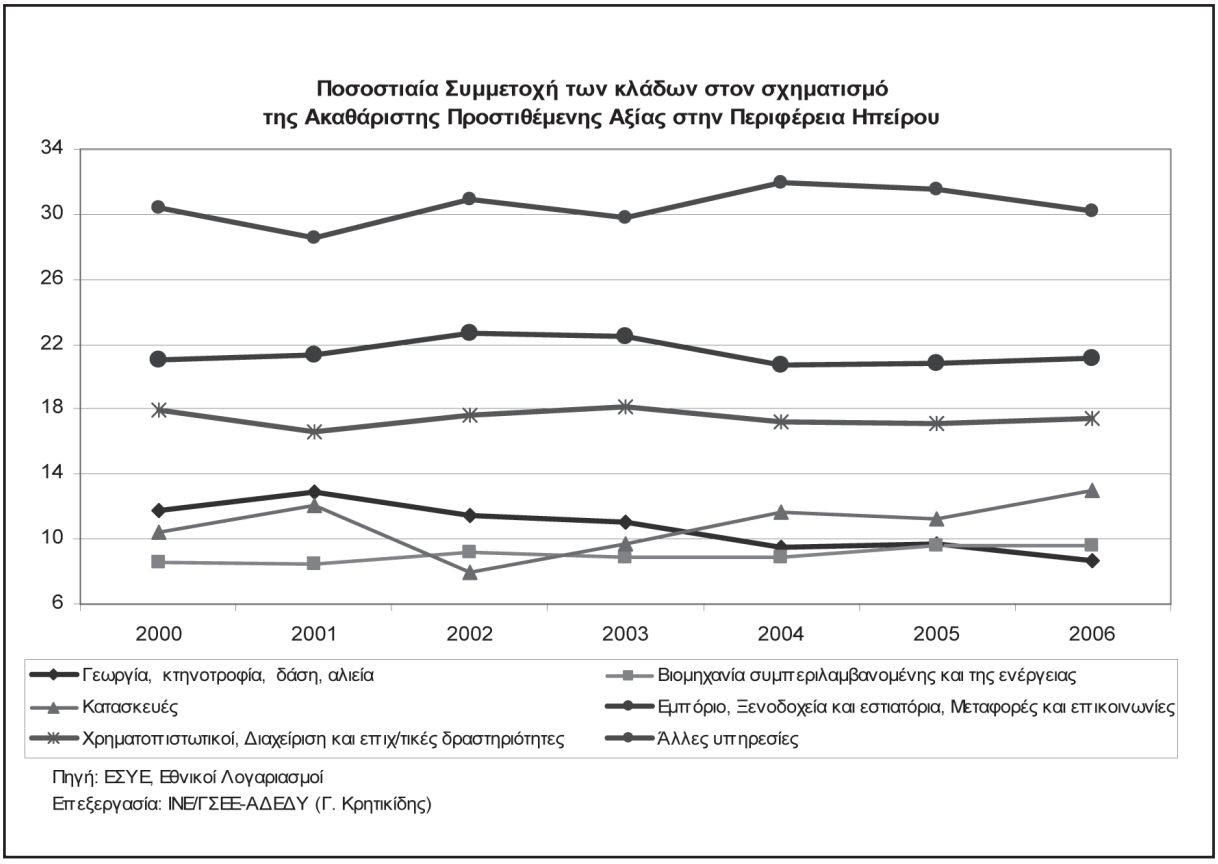

Από τους υπόλοιπους τρεις κλάδους, φθίνουσα είναι η τάση της συμμετοχής μόνο της Γεωργίας - Κτηνοτροφίας κλπ. Ο κλάδος των Κατασκευών παρουσιάζει αυξητική τάση της συμμετοχής του στην Α.Π.Α. μετά το 2002, ενώ ο κλάδος της Βιομηχανίας & της Ενέργειας εμφανίζει διαχρονικά μικρή αυξητική τάση.

Επίσης, την εξεταζόμενη περίοδο οι ποσοστιαίες μεταβολές που συντελέστηκαν στην Α.Π.Α. της περιφέρειας είναι σημαντικές σε όλους τους κλάδους με εξαίρεση αυτόν της Γεωργίας - Κτηνοτροφίας κλπ.

Ειδικότερα ο κλάδος των Κατασκευών σχεδόν διπλασίασε την παραγόμενη Α.Π.Α. σε σχέση με το 2000, ο κλάδος της Βιομηχανίας και της Ενέργειας αύξησε κατά 70% την παραγόμενη Α.Π.Α., ενώ οι ποσοστιαίες μεταβολές των υπολοίπων κλάδων κυμαίνονται σε παραπλήσιο ποσοστό αύξησης με αυτό της συνολικής Α.Π.Α..

Ως προς την ποσοστιαία συμμετοχή των κλάδων στην μεταβολή της συνολικής Α.Π.Α. της περιφέρειας κατά 30% οφείλεται στην μεταβολή του ενοποιημένου κλάδου των Άλλων δραστηριοτήτων, πάνω από το 1/5 στην μεταβολή του ενοποιημένου κλάδου του Εμπορίου - Ξενοδοχείων και Μεταφορών, ενώ σημαντική είναι και η συμμετοχή και των υπολοίπων κλάδων με εξαίρεση αυτό της Γεωργίας - Κτηνοτροφίας κλπ.

Ποσοστιαίες μεταβολές 2000-2006 της Α.Π.Α. στην Περιφέρεια Ηπείρου και η συμμετοχή των κλάδων στην μεταβολή της Α.Π.Α. της Περιφέρειας

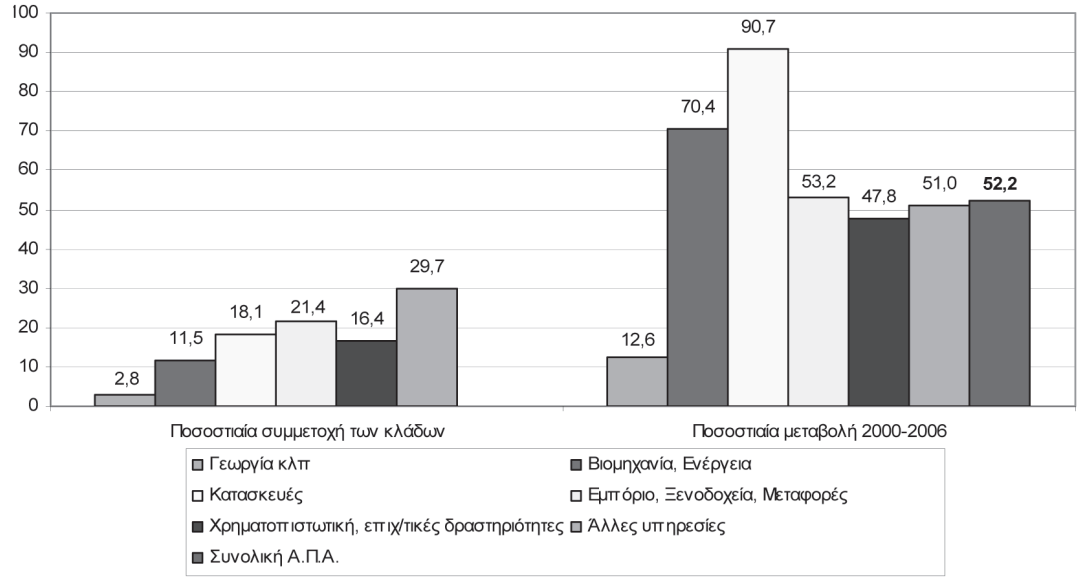

Πηγή: ΕΣΥΕ, Εθνικοί Λογαριασμοί
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

5. Τα Δεδομένα - Το Παρόν

Ν. Πρεβέζης:

Συνδυάζοντας:

- τη φθίνουσα πορεία της Α.Π.Α που παράγεται σε ορισμένους κλάδους στον νομό (ως ποσοστό επί της συνολικής Α.Π.Α.),
- την μικρότερη αύξηση του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. του νομού,
- την αύξηση του ποσοστού ανεργίας και κατ' επέκταση την μείωση της απασχόλησης,

μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι κλάδοι οι οποίοι αντιμετωπίζουν κυρίως πρόβλημα είναι αυτοί της Γεωργίας, Κτηνοτροφίας κλπ, των Κατασκευών και οι Άλλες Υπηρεσίες.

5.1 Περιφέρεια Ηπείρου:

Συνδυάζοντας:

- την αύξηση της Α.Π.Α που παράγεται σε όλους τους κλάδους, με εξαίρεση την Γεωργία - Κτηνοτροφία,
- την αύξηση του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. της Περιφέρειας, που όμως σε σχέση με το αντίστοιχο της χώρας, μειώθηκε κατά 3 μονάδες σε σχέση με το 2000 και αναλογεί πλέον στο 75% του μέσου κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας,
- την διατήρηση ενός υψηλού μέσου ποσοστού ανεργίας που είναι: α) μεγαλύτερο του μέσου ποσοστού της χώρας, β) από τα υψηλότερα μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας και γ) η διαφορά του από το μέσο ποσοστό ανεργίας της χώρας αυξάνεται συνεχώς,
- την απασχόληση στον κλάδο των Κατασκευών η οποία φαίνεται ότι μειώνεται σε σχέση με το 2006,
- την απασχόληση στον Πρωτογενή τομέα η οποία παρουσιάζεται αμετάβλητη σε σχέση με το 2006, ενώ φαίνεται να μεταβάλλεται το παραγόμενο προϊόν (πίνακας μεταβολών 3ψήφιων κλάδων),
- τον κλάδο (27) της Παραγωγής βασικών μετάλλων και ιδιαίτερα ο 3ψήφιος κλάδος (274) φαίνεται να είναι από τους δυναμικούς κλάδους της περιφέρειας,
- τον κλάδο (15) της Βιομηχανίας τροφίμων και ποτών ο οποίος, ενώ σε σχέση με το 2000 παρουσιάζει αμετάβλητη την απασχόλησή του, σε σχέση με το 2006 υπόκειται σε μείωση περίπου κατά το 1/5 των απασχολούμενων του 2006 (1.072 άτομα ή 19,3%),
- ομοίως αμετάβλητη παραμένει και η απασχόληση για τον κλάδο (55) των Ξενοδοχείων - Εστιατορίων σε σχέση με το 2006,
- ένα σημαντικό μέρος του παραγωγικού δυναμικού της Περιφέρειας είναι στις αγροτικές και τις ημιαστικές περιοχές έχοντας χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο (25%),

- την περιφέρεια η οποία διαθέτει επαγγέλματα με υψηλή συχνότητα σε τεχνίτες, υπαλλήλους και ειδικευμένους γεωργούς μέσης και χαμηλής ειδίκευσης στους σημαντικότερους κλάδους,

- ενώ επαγγέλματα με υψηλή ειδίκευση εντοπίζονται στους κλάδους της Δημόσιας διοίκησης κλπ, στην Εκπαίδευση και την Υγεία και κοινωνική μέριμνα.

Μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι κλάδοι οι οποίοι αντιμετωπίζουν κυρίως πρόβλημα είναι αυτοί της Γεωργίας, Κτηνοτροφίας κλπ, Βιομηχανίας τροφίμων και ποτών και των Κατασκευών.

5.2 Το μεσο–πρόθεσμο μέλλον της Περιφέρειας Ηπείρου

Το ερώτημα που προκύπτει είναι ποιο θα είναι το παραγωγικό και αναπτυξιακό μέλλον της συγκεκριμένης Περιφέρειας και του νομού, ιδιαίτερα μάλιστα σε συνθήκες οικονομικής κρίσης και ύφεσης του άμεσου (Ελλάδα) και ευρύτερου (Ευρωπαϊκή Ένωση - διεθνής οικονομία) κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος.

Στο ερώτημα αυτό η μελέτη προτείνει ότι «στο μεσοπρόθεσμο διάστημα ο σχεδιασμός δημόσιων πολιτικών και ο προγραμματισμός των δράσεων για την υλοποίησή τους πρέπει να συνδέεται με τη δομή και τη διάρθρωση του παραγωγικού συστήματος της συγκεκριμένης Περιφέρειας», προκειμένου «μέσα από την βελτίωση του πλέγματος των αλληλεξαρτήσεων των κρίσιμων κλάδων (Γεωργία - Μεταποίηση - Τουρισμός) να δημιουργηθεί μία εσωτερική δυναμική βέλτιστης οικονομικά και κοινωνικά απόδοσης».

5.3 Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας Ηπείρου

Υιοθετώντας τη στρατηγική της αναπτυξιακής πρότασης της μελέτης (σύνδεση των δημόσιων πολιτικών με τον χαρακτήρα και τη διάρθρωση του παραγωγικού συστήματος της Περιφέρειας, βελτίωση του πλέγματος των αλληλεξαρτήσεων των κρίσιμων κλάδων) **ιχνηλατούμε** την μεταμόρφωση του παραγωγικού συστήματος των αναπτυξιακών «μονοκαλλιεργειών» (Τουρισμός - Γεωργία) με την ανάπτυξη συνεργιών και συμπληρωματικότητας μεταξύ πολλών κλάδων παραγωγής καθώς και με τη διεθνή αγορά, την πρόσβαση στην οποία εξασφαλίζουν τα Δίκτυα (οδικά → Εγνατία - Ιονία οδός) τηλεπικοινωνιακά και η βελτίωση του επιπέδου της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας (Ποιότητα - Τιμή).

Το αναπτυξιακό εργαλείο που θα υλοποιήσει αυτόν τον στόχο είναι τα clusters (ολοκληρωμένα συμπλέγματα δραστηριοτήτων) σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, μεταμορφώνοντας την παραγωγική στασιμότητα σε δυναμικούς πόλους ανάπτυξης - καινοτομίας και ανταγωνιστικότητας.

Η Περιφέρεια σχεδιάζει (Αναπτυξιακός χαρακτήρας των περιφερειών) και οι τοπικές αρχές (Νομαρχία) προγραμματίζουν και σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις υλοποιούν τις συγκεκριμένες δράσεις των τοπικών παραγωγικών συστημάτων (σχέσεις κάθετες - οριζόντιες) και προωθούν την συνεργασία των επιχειρήσεων, την καινοτομική υποστήριξη με εργαστήρια έρευνας και εκπαίδευσης, την υποστήριξη της διεθνοποίησης της παραγωγής και την δημιουργία αναπτυξιακών υποδομών και δικτύων.

Η χρηματοδότηση υλοποίησης των τοπικών παραγωγικών συστημάτων προέρχεται από τις δημόσιες επενδύσεις (εθνικούς πόρους) και από τους ευρωπαϊκούς πόρους (ΕΣΠΑ: Ενιαίο Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς) κατά την περίοδο μέχρι το 2013 ή το 2015, σ' ένα όμως **νέο προσανατολισμό** των δράσεων που περιλαμβάνονται στο ΕΣΠΑ (είτε αφορούν την επιχειρηματικότητα και το επιχειρηματικό περιβάλλον, είτε αφορούν το ανθρώπινο δυναμικό, την κοινωνίας της γνώσης και την καινοτομία, είτε αφορούν την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή, είτε αφορούν το θεσμικό πλαίσιο) στην κατεύθυνση μίας ολοκληρωμένης προσέγγισης της περιφερειακής βιώσιμης ανάπτυξης και όχι μίας επιδοματικής επιχορήγησης των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην περιφέρεια. Στο ΙΝΕ έχουμε επεξεργασθεί τον χαρακτήρα και το περιεχόμενο αυτού του νέου προσανατολισμού του ΣΠΑ της 4ης Προγραμματικής Περιόδου.

6. Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες του Ν. Πρεβέζης

Ένα ολοκληρωμένο περιφερειακά προσανατολισμό που αποτελεί στις σημερινές συνθήκες της διεθνούς και ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας τον αναπτυξιακό μονόδρομο για το παραγωγικό, εργασιακό και κοινωνικό μέλλον των Περιφερειών στην χώρα μας, ως νέα ποιοτική ατμομηχανή της ανάπτυξης, με σχεδιασμό, εξειδίκευση πολιτικών με την υιοθέτηση σαφών στόχων και χρονοδιαγραμμάτων, συντονισμό - συνέργια - συμπληρωματικότητα - διεθνοποίηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων και πολιτικών καθώς και με θεσμοποίηση της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων σε σχέση με τους επιλεγμένους στόχους.

Επομένως για μια ενεργητική στρατηγική ανάπτυξης του τοπικού συστήματος παραγωγής οφείλεται να προσδιορισθούν (ποσοτικά και ποιοτικά) οι δραστηριότητες που θα συμβάλουν στην βελτίωση του επιπέδου των μεγεθών: της παραγωγικότητας της εργασίας, της μεγαλύτερης συμμετοχής στην αγορά εργασίας και το χαμηλό ποσοστό ανεργίας καθώς και το υψηλότερο ποσοστό των εργάσιμων ηλικιών στο συνολικό πληθυσμό, καθώς οδηγούν σε υψηλότερο προϊόν ανά κάτοικο.

Κατά συνέπεια, στα πλαίσια μιας στρατηγικής ανάπτυξης στην κατεύθυνση των "πόλων ανταγωνιστικότητας" (παραγωγικές δραστηριότητες, που επιτρέπουν όχι μόνο την αξιοποίηση του εγκαταστημένου παραγωγικού ιστού και ανθρώπινου δυναμικού, αλλά προκαλούν την επέκτασή του σε νέες παραγωγικές δραστηριότητες) θα πρέπει να απαντηθούν ορισμένα βασικά ερωτήματα, όπως:

α) Ποιες παραγωγικές δραστηριότητες στο νομό, στην κατεύθυνση ενίσχυσης των διατομεακών και διακλαδικών σχέσεων;

β) Ποια χαρακτηριστικά του παραγωγικού συστήματος και του "τοπικού κεφαλαίου" (εργατικό δυναμικό, επίπεδο εκπαίδευσης, γνώση, υποδομές, τοπικά δίκτυα επιχειρήσεων, τοπική διακυβέρνηση κλπ) θα μπορούσαν να συμβάλουν στην διαμόρφωση "πόλων ανταγωνιστικότητας" στο νομό;

Η στρατηγική αυτή ευνοεί την υιοθέτηση μιας πολιτικής ενδογενούς ανάπτυξης, η οποία θα βασίζεται στα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και στην οργάνωση των επιχειρήσεων σε τοπικά δίκτυα παραγωγικών δραστηριοτήτων (clusters).

Σε αυτό συμβάλει το μοντέλο των ολοκληρωμένων συμπλεγμάτων δραστηριοτήτων (αγροτο-βιομηχανικό σύμπλεγμα παραγωγής, αγροτο-τουριστικό σύμπλεγμα παραγωγής), το οποίο βασίζεται σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που οργανώνονται "σε παραγωγικές συνοικίες" στη βάση της συνεργασίας, της άμιλλας και προσαρμόζονται ταχύτερα στις αλλαγές της καταναλωτικής ζήτησης, στις προτιμήσεις των σύγχρονων καταναλωτών, αλλά και στις ειδικές γνώσεις της εργασιακής δύναμης, αντισταθμίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την έλλειψη οικονομιών κλίμακας και συγκέντρωσης-συγκεντροποίησης που ιδιαίτερα τις χαρακτηρίζει[2].

7. Αντί Επιλόγου

Είναι προφανές ότι οι οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες της ελληνικής οικονομίας απαιτούν τη λήψη μέτρων άμεσης απόδοσης για τη βραχυπρόθεσμη στήριξη της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων και την προστασία της απασχόλησης, με την αποτροπή των απολύσεων σε συνθήκες οικονομικής κρίσης στη χώρα μας.

Όμως παράλληλα, οι οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες της ελληνικής οικονομίας, από την οπτική, εκτός των άλλων, και των μελλοντικών γενεών, προϋποθέτουν τη διαμόρφωση ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος με μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους.

Η αποτυχημένη διαχείριση της παγκοσμιοποίησης που βασίστηκε στην κυριαρχία της χρηματοπιστωτικής σφαίρας και την απορύθμιση των αγορών, πρέπει προφανώς να αντικατασταθεί από μια νέα στρατηγική που περιλαμβάνει την ενεργοποίηση του κράτους στον τομέα της τραπεζικής πίστης, την αποκατάσταση του κεντρικού ρόλου των επιχειρήσεων και οργανισμών δημοσίου συμφέροντος, και την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας των θεσμών κοινωνικής προστασίας και προστασίας της εργασίας.

Αλλά αυτή η αλλαγή προσανατολισμού δεν αρκεί. Η προσέγγιση της οικονομικής ανάπτυξης από τη σκοπιά της συνεχούς συσσώρευσης παραγωγικού δυναμικού πρέπει να εγκαταλειφθεί και να στραφούν οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιλογές προς την υποταγή των οικονομικών δραστηριοτήτων σε νέες επιλογές που εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα της ανάπτυξης, δηλαδή την επιβίωση των ανθρώπινων κοινωνιών και του πλανήτη.

Πρέπει να υλοποιηθούν επιλογές ενταγμένες στο νέο αναπτυξιακό πρότυπο με χαρακτήρα και ρόλο μίας νέας ποιοτικής ατμομηχανής της ανάπτυξης, που αφορά την άμβλυνση της κλιματικής αλλαγής, την προστασία των φυσικών πόρων, την διείσδυση της έρευνας της γνώσης, της καινοτομίας και της εκπαίδευσης στην παραγωγική διαδικασία με οργανοτικο-λειτουργικό μοχλό τα ολοκληρωμένα συμπλέγματα δραστηριοτήτων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οτιδήποτε άλλο σήμερα και στο μεσο-μακροπρόθεσμο μέλλον αποτελεί παρελθόν, περιθωριοποίηση και παραγωγικό αποκλεισμό από την διεθνή

2. Η. Ιωακείμογλου - Γ. Ευσταθόπουλος: ο Τομέας των Υπηρεσιών, η Ανταγωνιστικότητα και η Απασχόληση, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, Αθήνα 2004, σελ. 95 κεπ.

οικονομία. Ο πολίτης του 21ου αιώνα δεν μπορεί να βλέπει, όπως ο πολίτης του 18ου αιώνα, όπως λέει ο A. Smith στον Πλούτο Εθνών, την βελτίωση του επιπέδου ευημερίας του να συναρτάται με την καταστροφή της φύσης και την επιδείνωση των συνθηκών του φυσικού περιβάλλοντος. Αυτό σημαίνει Ανάπτυξη με Προστασία του ευρύτερου παραγωγικού, κοινωνικού, εργασιακού και φυσικού περιβάλλοντος.

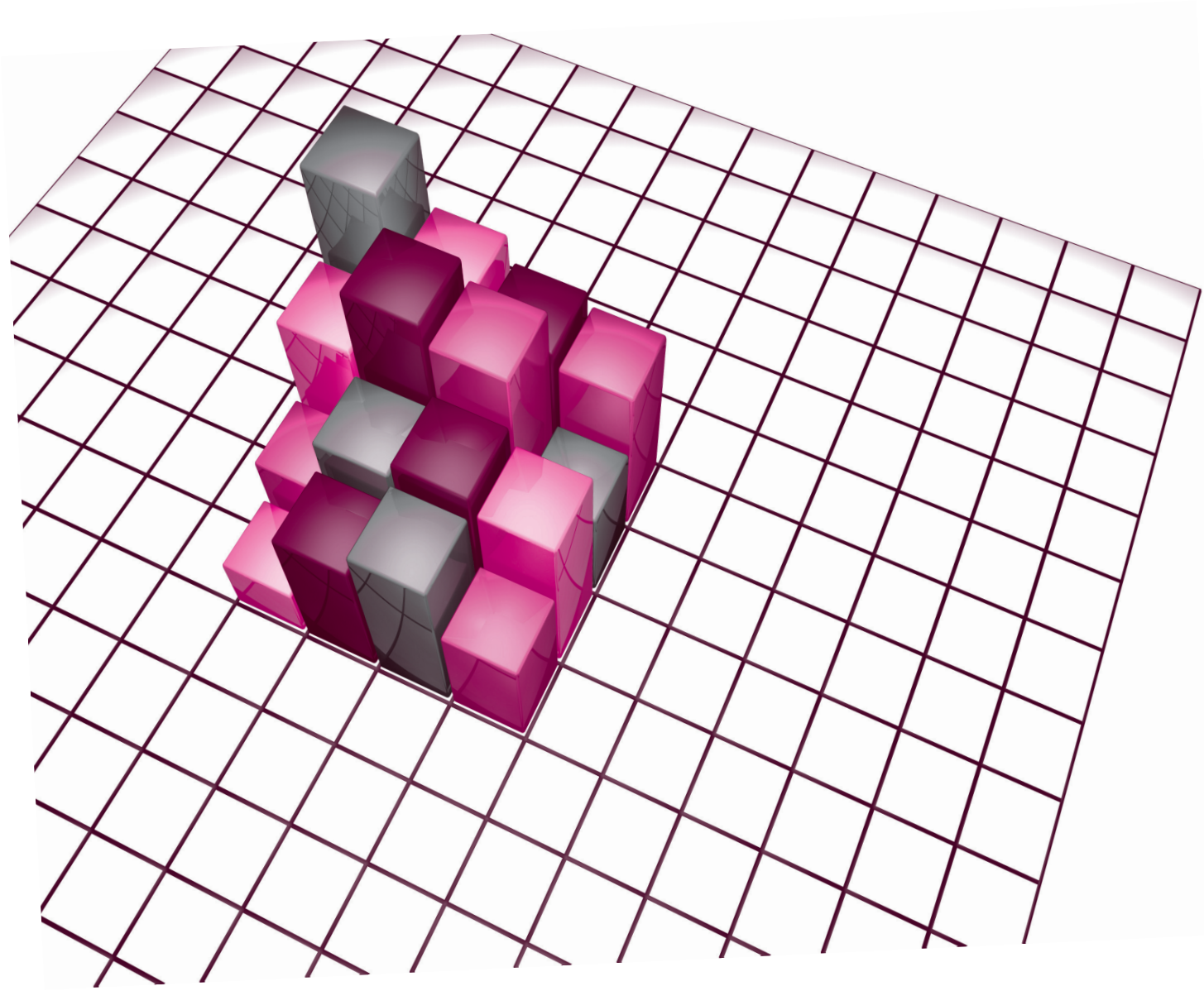

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ευρώ €, Περιφέρειες και νομοί 2000-2006

	2000	2001	2002	2003*	2004*	2005*	2006*
Σύνολο Ελλάδος	**12.483**	**13.372**	**14.254**	**15.549**	**16.801**	**17.800**	**19.124**
Ήπειρος	**9.742**	**10.480**	**10.794**	**11.924**	**12.793**	**13.368**	**14.346**
Άρτα	7.602	8.408	8.796	9.759	10.207	10.680	11.334
Θεσπρωτία	9.407	10.880	10.676	11.803	12.671	13.312	13.840
Ιωάννινα	10.527	11.189	11.705	13.043	14.106	14.738	16.046
Πρέβεζα	10.537	10.821	10.826	11.512	12.275	12.685	13.283

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, Εθνικοί Λογαριασμοί
* Προσωρινά στοιχεία

Πίνακας 2.
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά περιφέρεια, νομό και κλάδο 2000-2006,
(Σε εκατομμύρια ευρώ, σε τρέχουσες τιμές.)

Γεωργία, κτηνοτροφία, δάση, αλιεία

	2000	2001	2002	2003*	2004*	2005*	2006*
Σύνολο Ελλάδος	**7933**	**8260**	**8184**	**8733**	**8563**	**8944**	**7664**
Ήπειρος	**340**	**402**	**371**	**400**	**374**	**402**	**383**
Άρτα	100	123	115	119	86	105	103
Θεσπρωτία	42	51	47	52	55	59	56
Ιωάννινα	107	128	115	135	126	140	125
Πρέβεζα	91	100	94	95	107	98	99

Βιομηχανία συμπεριλαμβανομένης και της ενέργειας

	2000	2001	2002	2003*	2004*	2005*	2006*
Σύνολο Ελλάδος	**16754**	**17058**	**18537**	**19448**	**21830**	**23834**	**25849**
Ήπειρος	**247**	**265**	**298**	**321**	**347**	**394**	**421**
Άρτα	34	44	58	60	66	80	80
Θεσπρωτία	8	15	23	23	25	27	29
Ιωάννινα	159	158	164	185	196	224	245
Πρέβεζα	46	48	54	53	60	63	67

Κατασκευές

	2000	2001	2002	2003*	2004*	2005*	2006*
Σύνολο Ελλάδος	**8470**	**10528**	**8577**	**11134**	**11766**	**12465**	**13766**
Ήπειρος	**301**	**377**	**259**	**352**	**458**	**464**	**574**
Άρτα	43	50	37	51	58	70	65
Θεσπρωτία	73	84	44	54	50	56	57
Ιωάννινα	124	181	123	188	289	260	382
Πρέβεζα	61	61	54	59	62	78	71

Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων και ειδών οικιακής χρήσης, ξενοδοχεία και εστιατόρια, μεταφορές και επικοινωνίες

	2000	2001	2002	2003*	2004*	2005*	2006*
Σύνολο Ελλάδος	**36264**	**40049**	**44620**	**49102**	**54711**	**56587**	**60038**
Ήπειρος	**609**	**663**	**735**	**812**	**815**	**858**	**933**
Άρτα	111	114	124	139	151	159	168
Θεσπρωτία	79	88	102	108	109	120	127
Ιωάννινα	300	331	366	412	416	426	471
Πρέβεζα	119	129	142	151	139	153	167

Χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση, διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωση και επιχειρηματικές δραστηριότητες

	2000	2001	2002	2003*	2004*	2005*	2006*
Σύνολο Ελλάδος	**24794**	**25136**	**27575**	**30929**	**32044**	**33801**	**36425**
Ήπειρος	**519**	**515**	**572**	**656**	**678**	**705**	**767**
Άρτα	93	86	91	108	114	119	132
Θεσπρωτία	72	76	86	96	99	100	108
Ιωάννινα	272	272	309	354	362	380	411
Πρέβεζα	82	80	86	98	103	108	117

Άλλες υπηρεσίες

	2000	2001	2002	2003*	2004*	2005*	2006*
Σύνολο Ελλάδος	**26166**	**27936**	**31622**	**33931**	**38205**	**41815**	**45099**
Ήπειρος	**880**	**888**	**1002**	**1078**	**1255**	**1300**	**1329**
Άρτα	114	127	143	155	187	156	169
Θεσπρωτία	87	102	109	122	152	150	147
Ιωάννινα	535	524	624	663	751	838	857
Πρέβεζα	143	134	126	138	166	156	157

Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία

	2000	2001	2002	2003*	2004*	2005*	2006*
Σύνολο Ελλάδος	**120381**	**128967**	**139115**	**153277**	**167119**	**177446**	**188841**
Ήπειρος	**2896**	**3110**	**3237**	**3619**	**3927**	**4123**	**4407**
Άρτα	495	544	568	632	662	689	717
Θεσπρωτία	361	416	411	455	490	512	524
Ιωάννινα	1497	1594	1701	1937	2140	2268	2491
Πρέβεζα	542	552	556	594	637	656	678

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, Εθνικοί Λογαριασμοί
* Προσωρινά στοιχεία

Πίνακας 3.
Μηνιαία εξέλιξη ανέργων

	2004	2005	2006	2007	2008
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ		**3.587**	**3.362**	**3.309**	**3.116**
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ		**3.579**	**3.357**	**3.271**	**3.038**
ΜΑΡΤΙΟΣ	**3.850**	**3.651**	**3.394**	**3.333**	**2.880**
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	**3.845**	**3.603**	**3.035**	**3.013**	**2.534**
ΜΑΙΟΣ	**3.566**	**2.984**	**2.694**	**2.818**	**2.371**
ΙΟΥΝΙΟΣ	**2.782**	**2.826**	**2.693**	**2.759**	**2.273**
ΙΟΥΛΙΟΣ	**3.023**	**2.878**	**2.643**	**2.767**	**2.445**
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	**3.103**	**2.729**	**2.536**	**2.852**	**2.316**
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	**2.850**	**2.770**	**2.619**	**2.903**	**2.388**
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	**3.247**	**3.179**	**2.800**	**3.107**	**2.753**
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	**3.245**	**3.278**	**3.137**	**3.389**	
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	**3.344**	**3.460**	**3.244**	**3.280**	

Πηγή: ΟΑΕΔ, Παρατηρητήριο Απασχόλησης

Πίνακας 4.
Κατάσταση Απασχόλησης στην Περιφέρεια Ηπείρου, 2008

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΑΣΤΙΚΕΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Απασχολούμενοι	52.503	19.407	64.700	136.610
Άνεργοι	5.361	2.246	6.183	13.790
Μη Ενεργοί	56.445	20.736	68.947	146.128
ΣΥΝΟΛΟ	**114.309**	**42.389**	**139.830**	**296.528**
% Ανεργίας	***9,3%***	***10,4%***	***8,7%***	***9,2%***

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008 Β΄ τριμήνου

Πίνακας 4α.

Κατάσταση Απασχόλησης στους Νέους, στην Περιφέρεια Ηπείρου

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΑΣΤΙΚΕΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Απασχολούμενοι	9.537	3.071	9.697	22.305
Άνεργοι	2.050	1.070	2.743	5.863
Μη Ενεργοί	19.432	4.149	7.600	31.181
ΣΥΝΟΛΟ 15-29	**31.019**	**8.290**	**20.040**	**59.349**
% Ανεργίας 15-29	***17,7%***	***25,8%***	***22,0%***	***20,8%***

Πηγή: Γ.Γ.. ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008 Β΄ τριμήνου

Πίνακας 5.

Απασχολούμενοι κατά θέση στην επιχείρηση στην Περ. Ηπείρου1

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΑΣΤΙΚΕΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ	**ΣΥΝΟΛΟ**
Εργοδότες	5.058	1.687	5.551	12.296
Αυτοπασχολούμενοι	8.735	4.362	23.574	36.671
Μισθωτός	37.430	12.424	28.636	78.490
Βοηθοί	1.280	934	6.939	9.153
ΣΥΝΟΛΟ	**52.503**	**19.407**	**64.700**	**136.610**
Ιδιωτικός τομέας	**19.308**	**7.254**	**18.625**	**45.187**

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008 Β΄ τριμήνου

Πίνακας 6.

Απασχολούμενοι κατά εκπαιδευτικό επίπεδο στην Περ. Ηπείρου

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΑΣΤΙΚΕΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	236	81	141	458
Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	12.554	2.899	5.132	20.585
Πτυχίο Ανώτερης Τεχν. Επαγ. Εκπαίδευσης	9.459	2.408	4.263	16.130
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	17.819	7.201	16.849	41.869
Απολυτήριο 3-ταξ Μέσης Εκπαίδευσης	4.760	2.160	8.795	15.715
Απολυτήριο Δημοτικού	7.513	4.577	27.875	39.965
Μερικές τάξεις Δημοτικού	53	81	1.169	1.303
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	109		476	585
ΣΥΝΟΛΟ	52.503	19.407	64.700	136.610

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008 Β΄ τριμήνου

Πίνακας 7.

Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, Π. Ηπείρου

Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας / ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΑΣΤΙΚΕΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ	**ΣΥΝΟΛΟ**
Α. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	2.481	1.917	21.629	26.027
Β. ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	224	80	490	794
Γ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	3.563	2.136	6.548	12.247
Δ. ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΛΠ	519		292	811
Ε. ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	139	139	586	864
ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	5.838	2.958	7.108	15.904
Ζ. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ. ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ	9.697	3.762	7.557	21.016
Η. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	1.599	327	1.574	3.500
Θ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	3.315	1.371	5.729	10.415
Ι. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	446	56	149	651
Κ. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	1.105	621	345	2.071
Λ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	60			60
Μ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	2.643	585	1.102	4.330
Ν. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	370	130	456	956
Ξ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	5.869	1.890	4.012	11.771
Ο. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	7.425	1.406	2.477	11.308
Π. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ	5.069	1.522	2.477	9.068
Ρ. ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	919		1.267	2.186
Σ. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	1.012	293	570	1.875
Τ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ	210	211	242	663
Υ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΩΔΑΦΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ			90	90
ΣΥΝΟΛΟ	52.503	19.407	64.700	136.610

Πηγή: Γ.Γ. ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2008 Β΄ τριμήνου

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Boudeville J., 1996, Problems of Regional Economic Planning, UK
- Ιωακείμογλου Η. & Ευσταθόπουλος Γ. 2004, Ο Τομέας των Υπηρεσιών, η Ανταγωνιστικότητα και η Απασχόληση, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, Αθήνα.
- ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, 2003, Ετήσια Έκθεση: Η ελληνική οικονομία & η απασχόληση, Αθήνα.
- Καράκος Α. & Κουτρουμανίδης Θ., 1998, Περιφερειακή διάρθρωση του τομέα των Υπηρεσιών στη Βόρεια Ελλάδα, στο ΤΟΠΟΣ - Επιθεώρηση Αστικών & Περιφερειακών Μελετών, 14/98
- Κανελλόπουλος, Κ. Ν., Εκθέσεις 10 Κ.Ε.Π.Ε., 1994, Ανθρώπινοι Πόροι: Πληθυσμός, αγορά εργασίας, εκπαίδευση, Αθήνα.
- Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1994, Διερεύνηση των αναγκών Τεχνικής - Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης σε Τοπικό επίπεδο, Τ.Ε.Δ.Κ.Α, Αθήνα.
- Διήμερο Ελληνογαλλικής Συνεργασίας Τ.Ε.Δ.Κ.Α, 1994, Τοπική Ανάπτυξη και Επιμόρφωση, Αθήνα.
- Παπαδασκαλόπουλος Α., Κόνσολας Ν., Πλασκοβίτης Η., 1999, Η Περιφερειακή Ανάπτυξη και Πολιτική στην Ελλάδα, Ι.Π.Α. Αθήνα.
- Παπαδασκαλόπουλος Α., 1990, Βασικές Μέθοδοι Περιφερειακής Ανάλυσης, Παπαζήσης, Αθήνα.
- Παπαδασκαλόπουλος Α., 1995, Μέθοδοι Περιφερειακής Ανάλυσης, Παπαζήσης, Αθήνα.
- Παπαδασκαλόπουλος Α., 2004, Περιφερειακός Προγραμματισμός, Παπαζήσης, Αθήνα.
- Σακέλης, Γ., 1993, Πληθυσμός και Εργατικό Δυναμικό στην Ελλάδα - Μορφολογία και Διαχρονικές Εξελίξεις, Γαβριηλίδης, Αθήνα.
- Σκούτζος Θ., (1993), Περιφερειακή Οικονομική Ανάλυση και Πολιτική, Αθήνα: Α. Σταμούλη.
- Ψυχοπαίδης Κ. & Γετίμης Π., 1989, Ρυθμίσεις τοπικών προβλημάτων, ΙΜΕ, Αθήνα.

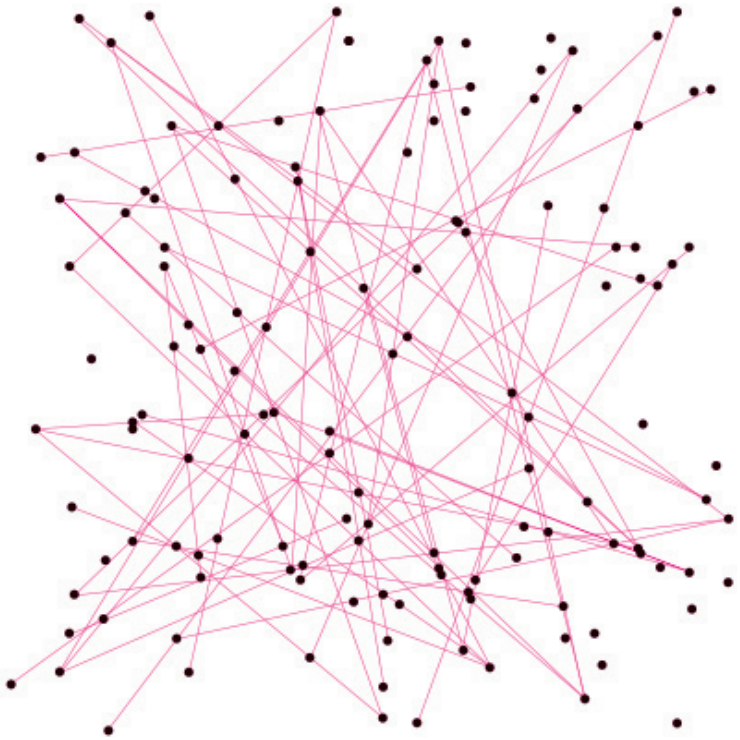

Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

➜ 27-29 Μαρτίου 2009.

Το ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ (Χρ. Τριανταφύλλου επιστημονικός σύμβουλος του ΙΝΕ) συμμετείχε σε συνάντηση Ομάδας εργασίας του Ευρωπαϊκού Συνδικαλιστικού Ινστιτούτου (ETUI) στην Πορτογαλία, με στόχο την αξιολόγηση και τον επανασχεδιασμό του κύκλου σεμιναρίων ευρωπαϊκής επιμόρφωσης "Εεκπαίδευση μελλοντικών ευρωπαϊκών συνδικαλιστικών στελεχών 2009-2010".

➜ 1-3 Απριλίου 2009.

Το ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ (Χρ. Τριανταφύλλου επιστημονικός σύμβουλος του ΙΝΕ) συμμετείχε με άλλες συνομοσπονδίες μέλη της ΣΕΣ (CGIL Ιταλίας, NSZZ Solidarnosc Πολωνίας, και TUC Ην. Βασιλείου), σε συνάντηση εργασίας του Ευρωπαϊκού Συνδικαλιστικού Ινστιτούτου (ETUI) στις Βρυξέλλες, για την προετοιμασία της 3ης εβδομάδας του κύκλου σεμιναρίων συνδικαλιστικής επιμόρφωσης για νέα συνδικαλιστικά στελέχη, με τίτλο: *«"Εκπαίδευση μελλοντικών ευρωπαϊκών συνδικαλιστικών στελεχών 2008-2009»,* που θα πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο 2009 στο Gdansk της Πολωνίας.

➜ 1 Απριλίου 2009.

Ομιλία του Δ. Κατσορίδα, επιστημονικού συνεργάτη του ΙΝΕ, στο Στέκι Μεταναστών, στην Αθήνα, με θέμα: *«Εργασιακή επισφάλεια και νεολαία»*.

➜ 13 Απριλίου 2009.

Συμμετοχή του Δ. Κατσαρίδα επιστημονικού συνεργάτη του ΙΝΕ, στην εκδήλωση του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Βριλησσίων, με θέμα: *«Τα γεγονότα του Μάη 1936 στη Θεσσαλονίκη»*.

➜ 27 Απριλίου 2009.

Παρουσίαση εισήγησης από τον επιστημονικό σύμβουλο του ΙΝΕ, Γ. Ρωμανιά, σε ημερίδα του Εργατικού Κέντρου Ξάνθης με θέμα: *«Οι προοπτικές της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση»*.

➜ 22-24 Απριλίου 2009.

Το ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ (Χρ. Τριανταφύλλου επιστημονικός σύμβουλος του ΙΝΕ) συμμετείχε σε κοινή συνάντηση εργασίας του Ευρωπαϊκού Συνδικαλιστικού Ινστιτούτου (ETUI) και του Διεθνούς Εκπαιδευτικού Κέντρου της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (*ITC-ILO)* στο Τορίνο για την προετοιμασία διεθνούς σεμιναρίου, με θέμα την *«Χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση »,* που θα πραγματοποιηθεί τον Σεπτέμβρη 2009 στην Ιταλία.

➜ 29 Απριλίου 2009.

Συμμετοχή του ΙΝΕ (Σ. Ρομπόλης επιστημονικός διευθυντής του ΙΝΕ) σε ημερίδα του Εργατικού Κέντρου Θεσσαλονίκης με θέμα *«Εργασία και οικονομική κρίση»*.